

NBA-Groenboek
De accountant in een SBR-omgeving
2 juli 2018

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

De accountant in een SBR-omgeving

Inhoudsopgave

Algemeen

1	Inleiding	5
1.1	Inleiding en doelstellingen Groenboek	5
1.2	Leeswijzer	5
1.3	Standard Business Reporting	6
1.4	SBR Assurance oplossing	6
1.5	Vragen	6
2	Elektronisch deponeren voor middelgrote ondernemingen vanaf boekjaar 2017 verplicht	7
2.1	Verplichtstelling	7
2.2	Verplichtstellingsagenda	7
2.3	Gevolgen voor de accountantseenheden	8

Deel A: De impact van SBR op het controleproces

3	Inleiding	10
4	Risico-inschattingen en het inspelen daarop	11
4.1	Inzicht verkrijgen in de interne beheersing	11
4.2	Inschatten van risico's die samenhangen met de toepassing van SBR	11
4.3	Inspelen op ingeschatte risico's	13
5	Verklaring	20
5.1	Inleiding	20
5.2	Selectie van het juiste entrypoint	20
5.3	Datering van de verklaring	21
5.4	Elektronische ondertekening	21
6	Capita selecta	22
6.1	Samenstelling opdrachtteam	22
6.2	Benodigde software voor uitvoeren van de XBRL validiteit / overige validatie vanuit entrypoint	22
6.3	Opstellen en vaststellen van de verantwoording	22
6.4	Ondersteuning door de accountant bij het opstellen van de jaarrekening	22
6.5	Known error list	24
6.6	Opgenomen informatie in SBR jaarrekening na controle	24
6.7	Schriftelijke bevestiging	24
6.8	Communicatie met degenen belast met governance	24
6.9	Deponering bij het Handelsregister	24

Deel B: SBR Assurance oplossing

7	SBR Assurance oplossing	26
7.1	Inleiding	26
7.2	Getrouw beeld	27
7.3	NBA taxonomie	29
7.4	Linking & Signing	30
8	SBR Assurance Hulpmiddelen	34

Deel C: Werkzaamheden voor elektronisch deponeren

9	Benodigde software voor SBR-gerelateerde accountantswerkzaamheden	36
9.1	Inleiding	36
9.2	Proces inrichting	36
9.3	Benodigde software voor renderen SBR jaarrekening in overeenstemming met de CP	36
9.4	Benodigde software voor opstellen SBR verklaring	37
9.5	Benodigde software voor het valideren van instances	37
9.6	Benodigde software voor Linking & Signing	37
10	Het verkrijgen van een servercertificaat voor de accountantseenheid	38
10.1	Inleiding	38
10.2	Een PKloverheid services servercertificaat aanvragen	38
10.3	Systeemeisen voor een PKloverheid services certificaat	39
11	Het verkrijgen van een PKloverheid (persoonsgebonden) beroepscertificaat	40
11.1	Inleiding	40
11.2	Een PKloverheid (persoonsgebonden) beroepscertificaat aanvragen	40
11.3	Systeemeisen voor een PKloverheid (persoonsgebonden) beroepscertificaat	41
12	Opstellen van een stappenplan voor de werkzaamheden inzake een jaarrekening in SBR	41
12.1	Opstellen en vaststellen van de verantwoording	41
12.2	Overige vormen van openbaar maken	42
13	Inbedden van SBR-gerelateerde aandachtspunten in de accountantseenheid	42

Begrippenlijst Groenboek

Algemeen

1 Inleiding

1.1 Inleiding en doelstellingen Groenboek

In november 2013 is het NBA-Groenboek “De accountant in een SBR-omgeving” gepubliceerd. Dit groenboek was bedoeld om accountants handvatten te geven bij de uitvoering van pilots die betrekking hebben op het digitaal deponeren van jaarrekeningen en de SBR Assurance die daarbij een rol speelt. Inmiddels is de ontwikkeling van SBR weer een aantal stappen verder. De meeste middelgrote ondernemingen publiceren hun jaarrekening inmiddels in SBR. De micro ondernemingen en kleine rechtspersonen zijn al verplicht om dit vanaf boekjaar 2016 te doen.

Het Groenboek is daarom geactualiseerd en houdt rekening met de meest actuele ontwikkelingen. SBR Assurance is nog geen volledig uitgewerkt proces. Er zijn doorlopend technische ontwikkelingen met betrekking tot XBRL, maar ook internationale ontwikkelingen op het gebied van de toepassing van XBRL, van SBR en van Assurance bij XBRL-verantwoordingen. Dit Groenboek is dan ook een ‘living document’, dat in de komende jaren waarschijnlijk meerdere malen zal worden aangevuld en geactualiseerd. Voor u ligt de tweede geactualiseerde versie van de volledig herziende publicatie.

Het Groenboek beoogt een brede inleiding te geven op SBR Assurance en is vooral bedoeld voor de openbaar accountant en zijn accountantseenheid die een digitale accountantsverklaring moet afgeven bij een SBR rapportage. Daarnaast kan dit Groenboek worden gebruikt door interne- en overheidsaccountants en anderen dan openbaar accountants die op een andere wijze met SBR Assurance in aanraking komen, bijvoorbeeld als financieel eindverantwoordelijke bij een organisatie waarbij de verantwoording wordt gecontroleerd die vervolgens in XBRL formaat wordt gedeponerd. Ook voor andere partijen die kennis willen nemen van de aanbevolen werkwijze van accountants bij SBR Assurance is dit groenboek bestemd.

Het Groenboek beoogt daarnaast om heel concreet aan te geven wat accountants en accountantseenheden moeten doen om goed voorbereid te zijn op de verplichting voor middelgrote ondernemingen om hun jaarrekening over het boekjaar 2017 te deponeren in SBR. Bij deze deponeringsjaarrekening dient ook de controleverklaring in SBR te worden gedeponerd. In deel A wordt aangegeven welke delen van dit Groenboek relevant zijn voor deze ontwikkeling.

1.2 Leeswijzer

Dit groenboek is naast de algemene inleiding opgedeeld in drie delen. Deel A gaat nader in op de impact van SBR op het controleproces. In dit deel zijn enkele specifieke risico's en werkzaamheden benoemd die samenhangen met de toepassing van SBR. Deel B gaat in op de onderdelen van de SBR Assurance oplossing. Het behandelt de drie belangrijke pijlers waaruit de oplossing bestaat: de Consistente Presentatie, de verklaringen taxonomie [☞] en het ondertekenen. Het laatste deel, deel C van het groenboek richt zich met name op de wijzigingen in de werkzaamheden voor het deponeren en de technische aspecten rondom dit proces.

In dit groenboek worden logischerwijs begrippen gehanteerd die gerelateerd zijn aan SBR en XBRL. Aan het einde van dit groenboek treft u een begrippenlijst aan waar dit soort begrippen worden uitgelegd.

De term accountantsverklaring en controleverklaring worden in het Groenboek op meerdere plekken gehanteerd. Indien gesproken wordt over een accountantsverklaring, dan wordt hier ook mee bedoeld, dat het eveneens van toepassing is op een samenstellings- of beoordelingsverklaring.

Indien een term die in de begrippenlijst nader wordt verklaard, voor het eerst wordt gebruikt, is deze term voorzien van het [☞] teken.

1.3 Standard Business Reporting

SBR is voor Nederland de gestandaardiseerde wijze waarmee private en publieke organisaties verantwoordingsrapportages ontvangen en verzenden. SBR gaat verder dan alleen de technische standaardisatie van het uit te wisselen bericht. SBR richt zich ook op het proces waarop de verantwoordingsrapportages moeten worden gecommuniceerd. Bij dit laatste valt te denken aan een uniforme identificatie- en authenticatiemiddel, zoals het gebruik van het persoonsgebonden beroepscertificaat [☞].

De basis voor SBR is standaardisatie van gegevens, processen en techniek. De bekendste standaard die wordt gebruikt is XBRL [☞]. Enerzijds moet de digitale rapportage in technische zin voldoen aan de specificaties van de XBRL-standaard. Anderzijds wordt de inhoud (de diverse financiële en niet-financiële gegevenselementen) bepaald door een taxonomie. Ook de taxonomie is opgebouwd conform de eisen van de XBRL-standaard.

SBR maakt gebruik van een generiek aanleverproces. Digitale rapportages voor de diverse uitvragende partijen kunnen op een eenduidige wijze worden aangeleverd. Het beveiligingsmechanisme (o.a. het gebruik van beveiligingscertificaten) en het afleverpunt (Digipoort [☞]) zijn voor alle berichten aan de overheid gelijk. Indien SBR ook in het publieke domein wordt gebruikt, dan behoort alleen het afleverpunt af te wijken. Bij het afleveren van digitale kredietrapportages wordt de BIV [☞] (Bancaire Infrastructurale Voorzieningen) gebruikt, in plaats van Digipoort.

1.4 SBR Assurance oplossing

Het gebruik van SBR heeft invloed op de werkzaamheden die de accountant uitvoert. Met SBR verdwijnt naast de papieren deponeringsjaarrekening ook de papieren accountantsverklaring daarbij en de 'natte' handtekening die onder de verklaring dient te worden gezet. Maar de grootste impact komt uit het feit dat er maatregelen moeten worden genomen om het getrouwe beeld waarop het oordeel van de accountant in grote mate is gebaseerd reproduceerbaar te maken. De jaarrekening is immers opgesteld in het XBRL formaat, een gestructureerd data formaat dat voor de mens niet zondermeer leesbaar is, en waar individuele gebruikers leesbare rapportages van wensen te maken.

Om de accountant in de nieuwe ontstane situatie te faciliteren heeft de NBA de SBR Assurance oplossing uitgewerkt, die in dit groenboek wordt uitgelegd. Een oplossing die rekening houdt met de digitale jaarrekening, de digitale accountantsverklaring, de digitale ondertekening en de communicatie van het geheel. Ofschoon de oplossing primair is gericht op de werkzaamheden die noodzakelijk zijn voor het afgeven van een controleverklaring door een openbare accountant in een SBR omgeving, is de oplossing ook toepasbaar bij beoordelings- en samenstellingsverklaringen en door interne- en overheidsaccountants. De inhoud van de verklaringen is weliswaar verschillend, maar de onderliggende technische SBR aspecten niet.

Accountants, die al dan niet de (inrichtings-) jaarrekening hebben gecontroleerd¹, kunnen ook betrokken zijn bij het vertalen van een deponeringsjaarrekening naar het XBRL formaat. Hoewel sommige aspecten van het opstellen in het groenboek worden behandeld, is het doel van dit groenboek niet om het proces van het opstellen van de verantwoording in het XBRL formaat te behandelen.

1.5 Vragen

Als u vragen heeft naar aanleiding van het groenboek of over de SBR Assurance oplossing dan kunt u contact opnemen met de SBR Helpdesk, te benaderen via sbr@nba.nl.

¹ Uiteraard moet de accountant in dat geval er voor zorgen dat zijn onafhankelijkheid overeenkomstig de ViO is gegarandeerd.

2 Elektronisch deponeren voor middelgrote ondernemingen vanaf boekjaar 2017 verplicht

2.1 Verplichtstelling

De overheid investeert samen met private partijen in het ontwerpen en beheren van standaarden voor de digitale uitwisseling van gegevens. Eén van deze initiatieven behelst de doorontwikkeling en het beheer van Standard Business Reporting (hierna SBR) als de “de facto” Nederlandse standaard voor de uitwisseling van verantwoordingsinformatie op een digitale wijze.

SBR heeft zich de laatste jaren op een aantal terreinen bewezen als een werkende oplossing. De Belastingdienst ontvangt en retourneert op dit moment vrijwel alle fiscale gegevens met de financiële intermediairs op basis van SBR. Om het gebruik van SBR te versterken heeft de overheid besloten om het gebruik van SBR verplicht te stellen voor het deponeren van de jaarrekeningen. Hierdoor geldt voor middelgrote ondernemingen dat zij vanaf boekjaar 2017 hun jaarrekening bij de Kamer van Koophandel alleen met SBR kunnen deponeren. Vanaf boekjaar 2019 is naar verwachting zelfs sprake van een volledige digitale verplichting die ook geldt voor grote- en beursgenoteerde organisaties.

De basis voor bovengenoemde verplichtstelling is gerealiseerd door een wijziging in de Handelsregisterwet 2007². In het nieuwe artikel 19a is opgenomen dat aangewezen rechtspersonen vanaf een bepaalde datum uitsluitend op elektronisch wijze aan het handelsregister mogen deponeren. De exacte invulling van de ‘verplichtstelling’ is nader bepaald door het “Besluit elektronische deponering handelsregister”³, dat op 25 april 2016 is gepubliceerd in het Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden. De AMvB bepaalt naast de aangewezen rechtspersonen en de tijdslijnen ook de wijze waarop het elektronisch deponeren moet plaatsvinden. De vastgestelde wijze van deponeren is SBR.

Bij deze deponering dient ook de controleverklaring met gebruikmaking van SBR te worden gedeponerd. Dat betekent dat in het proces en de communicatie van de accountant met de onderneming en de Kamer van Koophandel een aantal zaken ingrijpend wijzigen. De belangrijkste zijn:

1. De vervanging van de papieren deponeringsjaarrekening door een deponeringsjaarrekening op basis van een Standard Business Reporting (SBR) rapportage;
2. Het toepassen van een digitale accountantsverklaring bij de deponering;
3. De vervanging van de ‘natte’ handtekening door een elektronische handtekening.
4. De digitale verzending van de deponeringsjaarrekening en de digitale accountantsverklaring naar de Kamer van Koophandel

2.2 Verplichtstellingsagenda

In de voorgaande paragraaf is gesproken over de wijziging in de Handelsregisterwet 2007. Deze wijziging heeft geleid tot de volgende verplichtstellingsagenda⁴:

² zie <https://zoek.officiëlebekendmakingen.nl/stb-2015-505.html>

³ zie <https://zoek.officiëlebekendmakingen.nl/stb-2016-149.html>

⁴ Info per 1 juni 2016.

Regime Boekjaar	Micro	Klein	Middelgroot	Groot	Beursgenoteerd	
					Enkelvoudig	Geconsolideerd
2016	Deponeren via SBR verplicht					
2017			Deponeren via SBR verplicht			
2018						
2019						
2020			Deponeren via SBR verplicht	Deponeren via SBR verplicht	HTML	HTML + Inline XBRL

Figuur 1 Verplichtstellingsagenda deponeren via SBR

Met enkele uitzonderingen moeten micro ondernemingen en kleine rechtspersonen vanaf 1 januari 2017 over het boekjaar 2016 verplicht in SBR deponeren. De uitzonderingen staan beschreven in de AMvB en in het document “Vragen en antwoorden over verplichting van elektronisch deponeren van jaarstukken in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel”. Het laatst genoemde document is te downloaden vanaf www.kvk.nl/hoedeponeren.

Voor boekjaar aanvangend op of na 1 januari 2017 geldt de verplichtstelling voor de deponeringsstukken ontleend aan de inrichtingsjaarrekening ook voor middelgrote ondernemingen. Middelgrote ondernemingen die onderdeel zijn van een groep, waarbij het hoofd van de groep zich kwalificeert als een grote onderneming of als een beursgenoteerde onderneming, behoeven voorsnog niet op basis van SBR te deponeren. Aanvullende voorwaarde is dat de grote en/of beursgenoteerde onderneming gevestigd moet zijn in een Europese lidstaat⁵.

Voor beursgenoteerde ondernemingen dient het besluit van de ESMA ⁶ te worden gevolgd. Dit besluit schrijft minimaal voor dat een Europese beursgenoteerde onderneming de geconsolideerde jaarrekening op basis van Inline XBRL ⁷ moet opstellen. Dit besluit impliceert dat grote ondernemingen (niet beursgenoteerd) en middelgrote ondernemingen met als holdingorganisatie een grote of beursgenoteerde onderneming ook op basis van Inline XBRL hun deponeringsstuk moeten kunnen opstellen. De nadere details zijn eind 2017 bekend gemaakt en zijn in afwachting van de definitieve goedkeuring door de Europese Commissie (uiterlijk 18 juni 2018). Het voorstel van de ESMA is om de verplichting in te laten gaan vanaf boekjaren die op 1 januari 2020 beginnen.

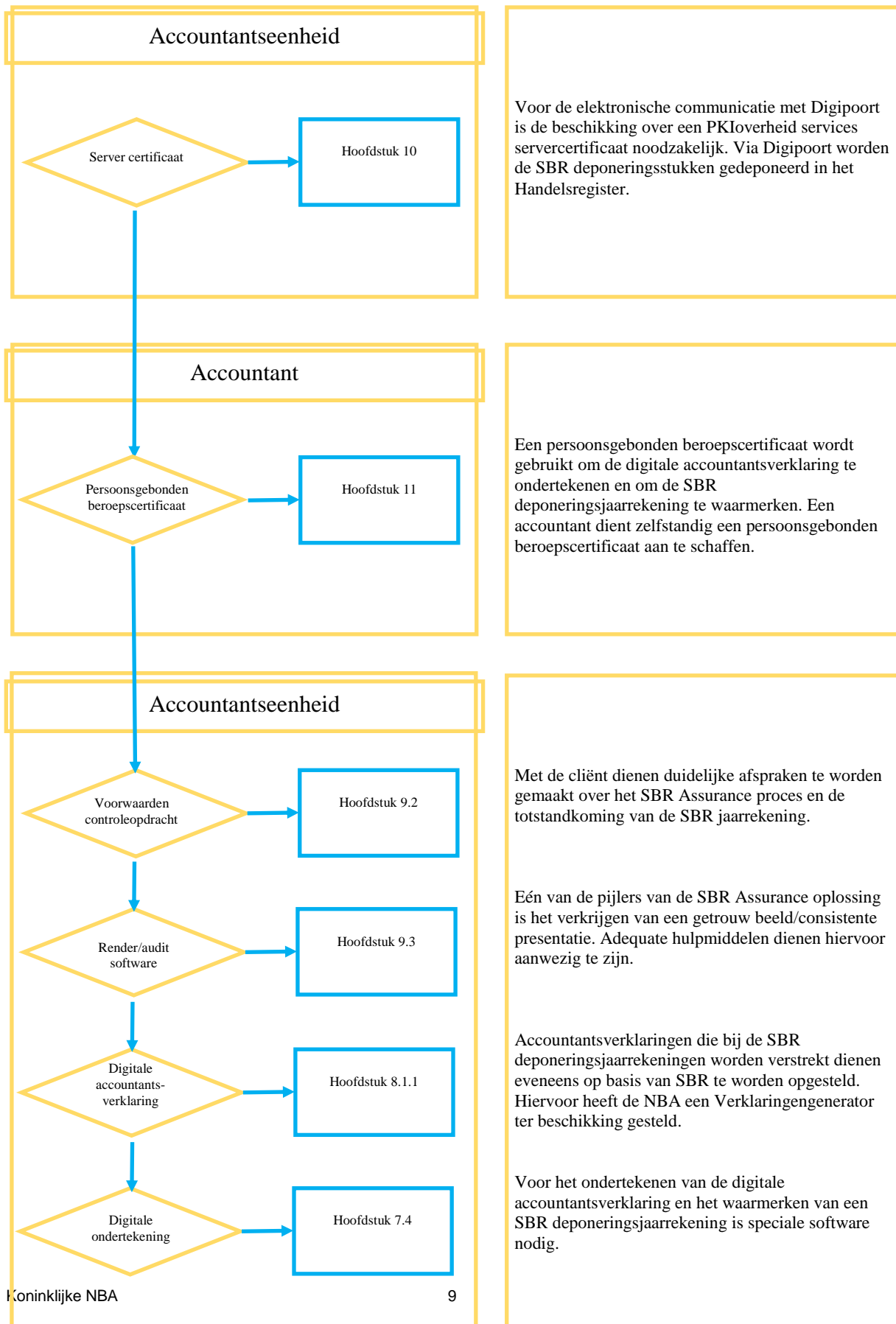
Op basis van de definitieve invulling van wet- en regelgeving is het mogelijk dat bovenstaande verplichtstellingsagenda nog kan wijzigen.

2.3 Gevolgen voor de accountantseenheden

De accountantseenheid zal een aantal voorbereidingen moeten treffen om deponering van de controleverklaring bij de publicatiejaarrekeningen van middelgrote ondernemingen mogelijk te maken. Dit

⁵ Indien er bijvoorbeeld sprake is van een Amerikaanse beursgenoteerde onderneming dat als holdingorganisatie voor een Nederlandse middelgrote onderneming fungeert, dan is de Nederlandse middelgrote onderneming verplicht om over boekjaar 2017 in SBR te deponeren.

betreft zowel maatregelen voor de organisatie als geheel, als maatregelen voor individuele accountants. Het onderstaande schema geeft dit samengevat weer. In het schema zijn de stappen opgenomen met een verwijzing naar het hoofdstuk in het Groenboek waarin deze stappen worden uitgewerkt. Ook is per stap een korte toelichting opgenomen.

Deel A: De impact van SBR op het controleproces

3 Inleiding

Een jaarrekening opgesteld in het XBRL formaat (hierna de SBR jaarrekening) zal een aantal werkzaamheden van de accountant direct of indirect beïnvloeden. Het is belangrijk dat de accountant bij het plannen en uitvoeren van zijn werkzaamheden rekening houdt met deze veranderingen.

Het management is verantwoordelijk voor het opstellen van de SBR jaarrekening in overeenstemming met het van toepassing zijnde stelsel inzake financiële verslaggeving. Dit wijkt niet af van de situatie ten opzichte van een papieren jaarrekening. Als gevolg van het opstellen van de SBR jaarrekening kent de concrete invulling daarvan wel enkele aanvullingen. Die hebben betrekking op de verantwoordelijkheid van het management voor de juiste selectie van de entrypoint [☞] (definitie van de type rapportage), het correct opstellen van de preparer extension [☞] (indien van toepassing) en de juiste en volledige tagging [☞] van de gegevens die in de SBR jaarrekening worden opgenomen. Het kan ook voorkomen dat het management een inrichtingsjaarrekening op papier opmaakt en alleen voor de deponeringsdoeleinden een SBR deponeringsverantwoording opmaakt, rekening houdend met, voor zover van toepassing zijnde vrijstellingen en vereenvoudigingen.

Ook de verantwoordelijkheden van de accountant in een omgeving waarin het management de SBR jaarrekening opstelt, wijken in essentie niet af ten opzichte van een situatie met een papieren jaarrekening. Toch kent de concrete invulling wel enkele aandachtspunten.

Voorafgaand aan de controle maakt de accountant met het management duidelijke afspraken over het SBR Assurance proces, inclusief de technische infrastructuur waarmee de SBR jaarrekening aan de accountant ter beschikking wordt gesteld. De accountant bespreekt met het management dat zij verantwoordelijk is voor het opstellen van de SBR jaarrekening. Ongeacht of dat 'buiten het financiële pakket om' plaatsvindt of geautomatiseerd in het financiële pakket (zie hoofdstuk 4.3).

De accountant beoordeelt daarnaast in een vroeg stadium in hoeverre de inrichtingsjaarrekening opgesteld als SBR jaarrekening een impact heeft op de (wijze van) aanlevering van informatie aan de Opdrachtgerichte Kwaliteitsbeoordelaar (OKB-er) of andere kwaliteitsbeoordelaars. Denk hierbij aan financiële overzichten, controleverklaring en controledocumentatie rondom het controleren van de SBR jaarrekening.

Wanneer er sprake is van de controle van financiële overzichten van een groep waarbij gebruik wordt gemaakt van de werkzaamheden van accountants van groepsonderdelen, gaat de accountant na in hoeverre de groepsinstructies een specifieke passage moeten bevatten met betrekking tot het SBR Assurance proces. Wanneer het samenstellen van een SBR jaarrekening plaatsvindt op het niveau van een groepsonderdeel, dan kan de groepsaccountant aan de accountant van het groepsonderdeel verzoeken om gerichte werkzaamheden uit te voeren specifiek voor dit doel.

4 Risico-inschattingen en het inspelen daarop

4.1 Inzicht verkrijgen in de interne beheersing

Op grond van Standaard 315.18 verkrijgt de accountant inzicht in het proces van financiële verslaggeving dat wordt gebruikt om de financiële overzichten van de entiteit op te stellen, met inbegrip van significante schattingen en toelichtingen. Op basis van dat inzicht identificeert de accountant risico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang in de SBR jaarrekening.

Het management heeft een aantal mogelijkheden voor het inrichten van het proces voor het opstellen van de SBR jaarrekening. Zij kan gebruik maken van een rapportage- of administratiepakket dat hiervoor geschikt is. Het management kan in plaats daarvan de financiële informatie handmatig buiten het rapportage- of administratiepakket om taggen. Ook kan zij het proces uitbesteden aan een derde partij.

Wanneer het rapportage- of administratiepakket XBRL-enabled is en er al een tagging aanwezig is van financiële gegevens met de taxonomie elementen, dan kan de accountant de juistheid van de tagging systeemgericht controleren. Ook kan de accountant bij de controle van de instance ⁶, gebruik maken van de diverse eisen (zoals syntactische ⁶ en semantische ⁶ definities) uit de betreffende taxonomie en is hij in staat om werkzaamheden uit te voeren ter afdekking van risico's op het niveau van beweringen over de presentatie van de financiële overzichten en over de daarin opgenomen toelichtingen. Dit in overeenstemming met Standaard 315, waar in paragraaf A129 met betrekking tot de bewering 'Presentatie' het volgende geschreven staat:

Activa, passiva en eigen vermogensbelangen zijn op juiste wijze samengevoegd of uitgesplitst en duidelijk omschreven, en daarop betrekking hebbende toelichtingen zijn relevant en begrijpelijk in de context van de vereisten van het van toepassing zijnde stelsel inzake financiële verslaggeving."

Ongeacht of de accountant kiest voor een systeemgerichte benadering zal hij daarnaast op basis van Standaard 330.18 gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitvoeren.

Wanneer tagging niet plaatsvindt door het rapportage- of administratiepakket, of de accountant hiervoor kiest, kan de accountant zijn werkzaamheden primair insteken vanuit de oorspronkelijke saldibalans en overige brondocumenten en na afloop de juiste conversie naar XBRL gegevensgericht vaststellen. Dit gebeurt dan bijvoorbeeld door de gecontroleerde bronnen (saldibalans, overige documenten) te vergelijken met de SBR jaarrekening, middels de viewer ⁶.

De situatie waarin het management de SBR jaarrekening laat opstellen door een derde partij zal in de praktijk veelal gelijk zijn met de situatie waarin tagging buiten het financiële pakket om plaatsvindt.

4.2 Inschatten van risico's die samenhangen met de toepassing van SBR

Het gebruik van SBR brengt specifieke risico's met zich mee. De belangrijkste risicogebieden zijn:

1. De geschiktheid van de entrypoint of preparer extension entrypoint⁶ ⁶.
2. De betrouwbaarheid van de tagging van de data.
3. Het proces van 'omzetten' van de data naar een SBR jaarrekening (de XBRL instance).
4. Het waarborgen van de volledigheid en integriteit van de SBR jaarrekening.

In onderstaande tabel zijn deze risico's uitgewerkt.

Risicogebied	Risico	Voorbeelden (gevolgen)	Voorbeelden (oorzaak)
1. De geschiktheid van de entrypoint of preparer extension entrypoint	1a. Door de selectie van een onjuist (verkeerde of onjuiste versie) entrypoint of	Er wordt niet voldaan aan de juiste rapporteringsvereisten.	Een standaard entrypoint is gekozen in plaats van een sectorale entrypoint ⁶ waarbij rekening wordt

⁶ De Nederlandse Taxonomie kent diverse jaarverantwoordingen (voor boekjaar 2017 zijn dat er 29). Het is noodzakelijk dat voor het samenstellen van de jaarverantwoording de juiste entrypoint wordt geselecteerd.

Risicogebied	Risico	Voorbeelden (gevolgen)	Voorbeelden (oorzaak)
	preparer extension entypoint wordt de SBR jaarrekening onjuist en/of onvolledig opgesteld.	Niet alle getagde gegevens worden opgenomen in de jaarrekening.	gehouden met specifieke van toepassing zijnde RJ richtlijnen.
	1.b De preparer extension entypoint is onjuist samengesteld.	<p>Er wordt niet voldaan aan de juiste rapporteringsvereisten.</p> <p>De presentatie is onjuist.</p> <p>Gedefinieerde formula rules ☞ geven false negatives ☞ of false positives ☞.</p> <p>Concepten ☞ geven een onjuiste weergave in de jaarrekening.</p>	<p>Wettelijke verplichte concepten zijn in de extensie verwijderd.</p> <p>De presentatie is onjuist of niet gedefinieerd. In het laatste geval wordt het element niet in het de jaarrekening getoond.</p> <p>Indien gedefinieerde business rules niet worden aangepast geven deze verkeerde resultaten. Dit kan bijvoorbeeld ontstaan als een concept aan een specificatie wordt toegevoegd en de business rule voor de totaalstelling van de specificatie niet.</p> <p>De semantische en/of syntactische definitie zijn onjuist vastgelegd in de preparer extension.</p>
	1.c De preparer extension entypoint is onvolledig samengesteld.	<p>De presentatie is onvolledig.</p> <p>Gedefinieerde formula rules geven false negatives of false positives.</p>	<p>Concepten komen niet in preparer extension voor, maar wel in de SBR jaarrekening.</p> <p>Indien gedefinieerde business rules niet worden aangepast geven deze verkeerde resultaten. Dit kan bijvoorbeeld ontstaan als een concept aan een specificatie wordt toegevoegd en de business rule voor de totaalstelling van de specificatie niet.</p>
2. De betrouwbaarheid van de tagging van de data.	2.a Gegevens zijn onjuist getagd.	<p>De SBR jaarrekening is ongeldig en wordt om deze reden niet geaccepteerd door de uitvragende partij.</p> <p>De SBR jaarrekening geeft een onjuist beeld</p>	<p>Inhoud concept sluit niet aan bij syntactische definitie of negatief formula resultaat ☞.</p> <p>Concepten bevatten verkeerde waarden. De SBR jaarrekening bevat een verkeerd beeld.</p>

Risicogebied	Risico	Voorbeelden (gevolgen)	Voorbeelden (oorzaak)
	2.b Gegevens zijn onvolledig getagd.	De SBR jaarrekening is ongeldig en wordt om deze reden niet geaccepteerd door de uitvragende partij. De SBR jaarrekening is onvolledig.	Sequence fout doordat verplicht concept mist of negatief formula resultaat. Concepten, onderdeel van het getrouw beeld, missen.
3. Het proces van 'omzetten' van de data naar de SBR jaarrekening.	3.a De gegevens worden onjuist verwerkt.	De SBR jaarrekening geeft een onjuist beeld.	"Extraction, Transformation and Load" (ETL) functies zijn onjuist. Bijvoorbeeld een 'transform' functie is onjuist gedefinieerd.
	3.b De gegevens worden onvolledig verwerkt.	De SBR jaarrekening geeft een onjuist beeld.	ETL functies zijn onvolledig ingericht. Bijvoorbeeld de aansluiting met de details klopt niet.
4. Het waarborgen van de volledigheid en integriteit van de SBR jaarrekeningbestand.	4.a. Na het genereren van de SBR jaarrekening wordt het SBR jaarrekening bestand handmatig aangepast.	De SBR jaarrekening geeft een onjuist beeld.	Een XBRL instance (i.c. het SBR jaarrekening bestand) kan handmatig worden aangepast.
	4.b. Het gegenereerde SBR jaarrekeningbestand voldoet niet aan de daaraan te stellen technische vereisten.	Het SBR jaarrekeningbestand wordt niet geaccepteerd door de ontvangende partij	De architectuur voldoet niet aan de geldende specificaties

Tabel 1 Specifieke risico's met betrekking tot SBR

4.3 Inspelen op ingeschatte risico's

Conform Standaard 330.5 dient de accountant een controlebenadering op te zetten en te implementeren om te kunnen inspelen op de ingeschatte risico's van materieel belang op het niveau van de SBR jaarrekening.

Toetsing van interne beheersingsmaatregelen

De accountant toetst de werking van de geïdentificeerde beheersmaatregelen als deze naar verwachting effectief zijn in het mitigeren van de geïdentificeerde risico's, en hij hierop wil steunen.

De aard en omvang van de werkzaamheden waarmee de accountant inzicht verkrijgt in (het proces van) het genereren van de instance en de (eventueel) daarop van toepassing zijnde interne beheersingsmaatregelen worden mede bepaald door de manier waarop de tagging van gegevens heeft plaatsgevonden:

- tagging vindt plaats in het financiële pakket (scenario 1);
- tagging vindt plaats buiten het financiële pakket om (scenario 2); of
- een intermediair stelt de SBR jaarrekening op (scenario 3).

Scenario 1

De accountant verkrijgt inzicht in de wijze waarop de tagging van informatie in het informatiesysteem plaatsvindt, inclusief eventuele daarop betrekking hebbende interne beheersingsmaatregelen. De accountant besteedt daarbij tenminste aandacht aan de volgende aspecten:

- De wijze waarop gewaarborgd is dat de juiste taxonomie en entrypoint worden toegepast in de rendering software;
- Eventuele geautomatiseerde technische validaties die aanwezig zijn in de rendering software;
- De aanwezigheid van mogelijkheden om handmatig de tagging te kunnen aanpassen;
- De aanwezigheid van mogelijkheden om handmatig de waarden in de instance te kunnen aanpassen nadat de instance is gegenereerd.

Scenario 2

De accountant verkrijgt inzicht in de wijze waarop tagging van informatie plaatsvindt, inclusief eventuele daarop betrekking hebbende interne beheersingsmaatregelen.

Scenario 3

De accountant verkrijgt inzicht in de aard en omvang van de werkzaamheden uitgevoerd door de intermediair en het management, inclusief eventuele daarop betrekking hebbende interne beheersingsmaatregelen. De accountant besteedt daarbij ten minste aandacht aan de volgende elementen:

- De tussen het management en de intermediair overeengekomen voorwaarden ten aanzien van het genereren van de instance;
- De aard en diepgang van betrokkenheid van het management bij het opstellen van de instance door de intermediair, waaronder begrepen de keuze van de taxonomieversie, entrypoint en eventuele preparer extension);
- In hoeverre en de wijze waarop de intermediair gebruik maakt van validatiesoftware;
- De wijze waarop het management haar verantwoordelijkheid neemt voor de door de intermediair gegenereerde instance;
- De wijze waarop gewaarborgd is dat de juiste taxonomie en entrypoint worden toegepast in de rendering software;
- Eventuele geautomatiseerde technische validaties die aanwezig zijn in de rendering software;
- De aanwezigheid van mogelijkheden om handmatig de tagging te kunnen aanpassen;
- De aanwezigheid van mogelijkheden om handmatig de waarden in de instance te kunnen aanpassen nadat de instance is gegenereerd.

Gegevensgerichte werkzaamheden

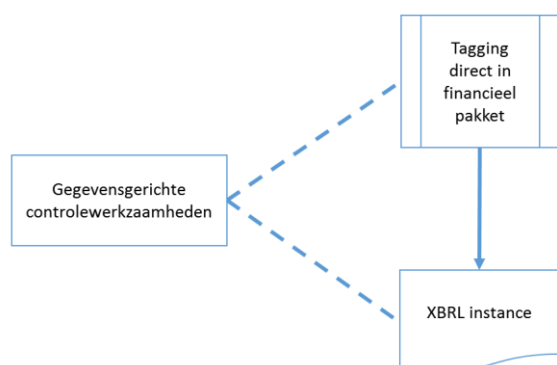
De omvang van de verdere gegevensgerichte werkzaamheden hangt af van de mate waarin de accountant kan steunen op de uitkomsten van de toetsingen van de interne beheersingsmaatregelen en ook eventueel geïdentificeerde risico's.

In alle hiervoor beschreven scenario's vormt de SBR jaarrekening het controleobject waarover, in combinatie met de gebruikte viewer op basis van de Consistente Presentatie (CP-viewer) , de accountant een oordeel uitspreekt. De Consistente Presentatie zorgt ervoor dat ongeacht het gebruikte softwarepakket het gerenderde resultaat vrijwel gelijk is. Verschillen in de rendering worden bijvoorbeeld veroorzaakt door het gebruikte lettertype. Het gebruik van de Consistente Presentatie zorgt er niet voor dat het gerenderde resultaat, in alle gevallen, gelijk is aan het beeld van de deponeringsjaarrekening als deze op papier zou zijn vervaardigd. De informatiewaarde dient wel gelijk te zijn.

Hieronder worden in een tabel per scenario de gegevensgerichte werkzaamheden die kan de accountant kan uitvoeren om in te spelen op de beschreven geïdentificeerde risico's.

Gegevensgerichte werkzaamheden scenario 1: tagging vindt plaats in het financiële pakket

Scenario 1

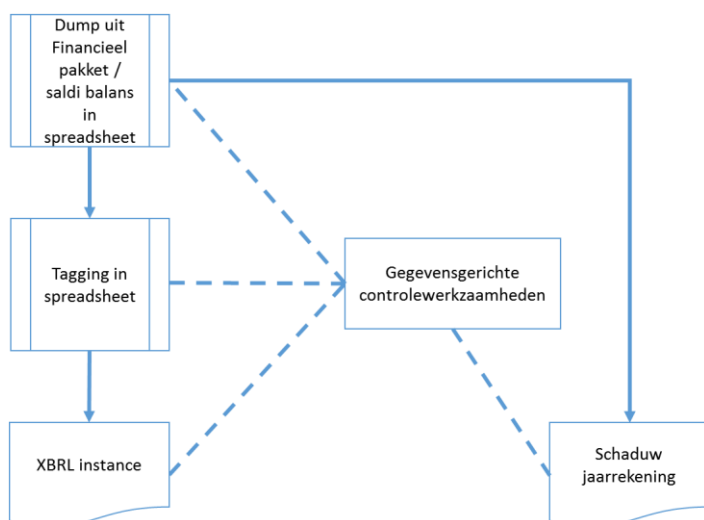
Risico	Werkzaamheden
1.a Door de selectie van een onjuist (verkeerde of onjuiste versie) entrypoint of preparer extension wordt de SBR jaarrekening onjuist en/of onvolledig opgesteld.	Stel vast dat het juiste entrypoint (en, indien van toepassing de juiste preparer extension) is geselecteerd met behulp van een viewer of in het SBR jaarrekeningbestand zelf.
1.b De preparer extension is onjuist samengesteld.	Stel vast dat de preparer extension juist is gedefinieerd met behulp van een XBRL viewing tool en dat de juiste SBR taalregels worden gevolgd door middel van validatie-software, indien van toepassing.
1.c De preparer extension is onvolledig samengesteld.	Vaststellen dat voor alle volgens de verslaggevingsregels vereiste gegevens die niet in de standaard taxonomie zijn opgenomen, een extensie is geïmplementeerd.
2.a Gegevens zijn onjuist getagd.	Stel met behulp van een XBRL viewing tool en de bron vast dat de tags, zoals gedefinieerd in de taxonomie, de juiste weergave van de feiten vanuit de bron weergeven in de SBR jaarrekening.
2.b Gegevens zijn onvolledig getagd.	Voer een positieve controle uit op de elementen uit de bron die niet zijn getagd met behulp van een XBRL viewing tool.
3.a De gegevens worden onjuist verwerkt.	Stel vast dat de waarden per in de bron getagd element overeenstemmen met de SBR jaarrekening met behulp van een XBRL viewing tool en/of een CP viewer. Wanneer de accountant op het niveau van concepten ☞ deze werkzaamheden wil uitvoeren, maakt hij daarbij gebruik van een XBRL viewing tool. Wanneer de accountant op het niveau van posten in de jaarrekening deze werkzaamheden wil uitvoeren, maakt hij daarbij gebruik van een CP viewer.
3.b De gegevens worden onvolledig verwerkt.	Stel vast dat alle getagde elementen in de bron ook aanwezig zijn in de SBR jaarrekening. Stel vast dat de waarden per in de bron getagd

	<p>element overeenstemmen met de SBR jaarrekening met behulp van een XBRL viewing tool en/of een CP viewer.</p> <p>Wanneer de accountant op het niveau van concepten deze werkzaamheden wil uitvoeren, maakt hij daarbij gebruik van XBRL viewing tool.</p> <p>Wanneer de accountant op het niveau van posten in de jaarrekening deze werkzaamheden wil uitvoeren maakt hij daarbij gebruik van een CP viewer.</p>
4.a. Na rendering van de SBR jaarrekening wordt het SBR jaarrekening bestand handmatig aangepast.	Stel vast dat na rendering van de SBR jaarrekening het SBR jaarrekeningbestand niet is aangepast. Dit kan worden vastgesteld door SBR jaarrekening afzonderlijk te renderen en deze te vergelijken met het oorspronkelijke gerenderde resultaat.
4.b. Het gegenereerde SBR jaarrekening databestand voldoet niet aan de daaraan te stellen technische vereisten.	Stel vast dat de benodigde technische (zoals XML / XBRL) en inhoudelijke (zoals aanvullende business rules) validaties zijn uitgevoerd op het SBR jaarrekening bestand.

Tabel 2 Gegevensgerichte werkzaamheden met betrekking tot geïdentificeerde risico's (tagging in financiële pakket)

Gegevensgerichte werkzaamheden bij scenario 2 - tagging vindt plaats buiten het financiële pakket om

Scenario 2

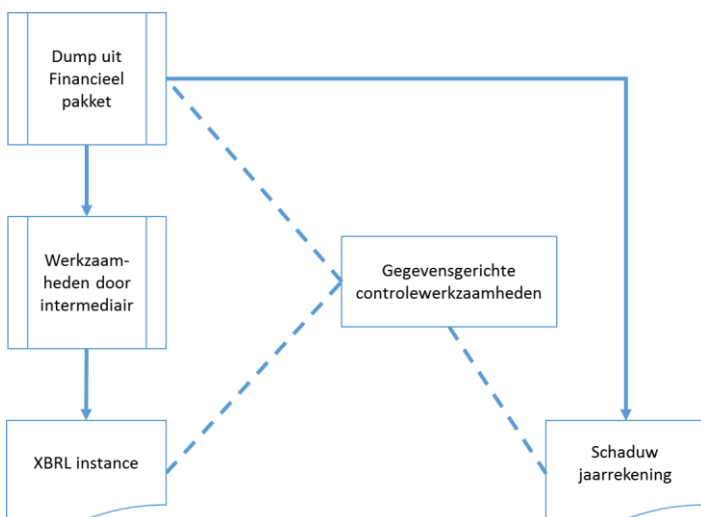
De accountant kan de werkzaamheden primair vanuit de saldibalans blijven insteken, zoals ook nu vaak het geval is. De controle van de SBR jaarrekening volgt in dit scenario na afloop van de controle van de “papieren” verantwoording, waarbij de accountant zal willen vaststellen dat de omzetting van de “papieren” verantwoording naar XBRL (conversie) correct is verlopen. De tagging vindt dan plaats buiten het financiële pakket om.

Risico	Werkzaamheden
2.b Gegevens zijn onvolledig getagd.	Voer een positieve controle uit op de elementen uit de bron die niet zijn getagd met behulp van een XBRL viewing tool.
3.a De gegevens worden onjuist verwerkt.	<p>Stel vast dat de waarden per in de bron getagd element overeenstemmen met de SBR jaarrekening met behulp van een XBRL viewing tool en/of een CP viewer.</p> <p>Wanneer de accountant op het niveau van concepten deze werkzaamheden wil uitvoeren, maakt hij daarbij gebruik van een XBRL viewing tool.</p> <p>Wanneer de accountant op het niveau van posten in de jaarrekening deze werkzaamheden wil uitvoeren, maakt hij daarbij gebruik van een CP viewer.</p>
3.b De gegevens worden onvolledig verwerkt.	<p>Stel vast dat alle getagde elementen in de bron ook aanwezig zijn in de SBR jaarrekening. Stel vast dat de waarden per in de bron getagd element overeenstemmen met de SBR jaarrekening met behulp van een XBRL viewing tool en/of een CP viewer.</p> <p>Wanneer de accountant op het niveau van concepten deze werkzaamheden wil uitvoeren, maakt hij daarbij gebruik van een XBRL viewing tool.</p>

	Wanneer de accountant op het niveau van posten in de jaarrekening deze werkzaamheden wil uitvoeren maakt hij daarbij gebruik van een CP viewer.
4.a. Na rendering van de SBR jaarrekening wordt het SBR jaarrekening bestand handmatig aangepast.	Stel vast dat na rendering van de SBR jaarrekening het SBR jaarrekeningbestand niet is aangepast. Dit kan worden vastgesteld door SBR jaarrekening afzonderlijk te renderen en deze te vergelijken met het oorspronkelijke gerenderde resultaat.
4.b. Het gegenereerde SBR jaarrekening databestand voldoet niet aan de daaraan te stellen technische vereisten.	Stel vast dat de benodigde technische (zoals XML/ XBRL) en inhoudelijke (zoals aanvullende business rules) validaties zijn uitgevoerd op het SBR jaarrekening bestand.

Tabel 3 Gegevensgerichte werkzaamheden met betrekking tot geïdentificeerde risico's (tagging buiten financiële pakket om)

Gegevensgerichte werkzaamheden scenario 3: de SBR wordt door een derde partij opgesteld

De accountant kan de werkzaamheden primair vanuit de saldibalans blijven insteken, zoals ook nu vaak het geval is. De controle van de SBR jaarrekening volgt in dit scenario na afloop van de controle van de “papierene” verantwoording, waarbij de accountant zal willen vaststellen dat de omzetting van de “papierene” verantwoording naar XBRL (conversie) zoals door de accountant is uitgevoerd, correct is verlopen.

Risico	Werkzaamheden
2.b Gegevens zijn onvolledig getagd.	Voer een positieve controle uit op de elementen uit de bron die niet zijn getagd met behulp van een XBRL viewing tool.
3.a De gegevens worden onjuist verwerkt.	Stel vast dat de waarden per in de bron getagd element overeenstemmen met de SBR jaarrekening met behulp van een XBRL viewing tool en/of een CP viewer. Wanneer de accountant op het niveau van concepten deze werkzaamheden wil uitvoeren,

	<p>maakt hij daarbij gebruik van een XBRL viewing tool.</p> <p>Wanneer de accountant op het niveau van posten in de jaarrekening deze werkzaamheden wil uitvoeren, maakt hij daarbij gebruik van een CP viewer.</p>
3.b De gegevens worden onvolledig verwerkt.	<p>Stel vast dat alle getagde elementen in de bron ook aanwezig zijn in de SBR jaarrekening. Stel vast dat de waarden per in de bron getagd element overeenstemmen met de SBR jaarrekening met behulp van een XBRL viewing tool en/of een CP viewer.</p> <p>Wanneer de accountant op het niveau van concepten deze werkzaamheden wil uitvoeren, maakt hij daarbij gebruik van een XBRL viewing tool.</p> <p>Wanneer de accountant op het niveau van posten in de jaarrekening deze werkzaamheden wil uitvoeren maakt hij daarbij gebruik van een CP viewer.</p>
4.a. Na rendering van de SBR jaarrekening wordt het SBR jaarrekening bestand handmatig aangepast.	<p>Stel vast dat na rendering van de SBR jaarrekening het SBR jaarrekeningbestand niet is aangepast. Dit kan worden vastgesteld door SBR jaarrekening afzonderlijk te renderen en deze te vergelijken met het oorspronkelijke gerenderde resultaat.</p>
4.b. Het gegenereerde SBR jaarrekening databestand voldoet niet aan de daaraan te stellen technische vereisten.	<p>Stel vast dat de benodigde technische (zoals XML/ XBRL) en inhoudelijke (zoals aanvullende business rules) validaties zijn uitgevoerd op het SBR jaarrekening bestand.</p>

Tabel 4 Gegevensgerichte werkzaamheden met betrekking tot geïdentificeerde risico's (opstellen SBR jaarrekening door derde partij)

5 Verklaring

5.1 Inleiding

Nadat de werkzaamheden op de SBR deponeringsverantwoording zijn afgerond stelt de accountant een verklaring in het XBRL formaat op die samen met de SBR deponeringsverantwoording zal worden verspreid. Hieronder worden de stappen beschreven die de accountant moet doorlopen om een verklaring in XBRL te kunnen geven bij een SBR deponeringsverantwoording.

De accountant stelt de verklaring op als een afzonderlijk instance, gebaseerd op de NBA taxonomie ⁷. Hierbij is het van groot belang dat hij het juiste entypoint (soort verklaring) selecteert. De verklaring wordt na datering elektronisch ondertekend door de accountant door middel van het persoonsgebonden beroeps-certificaat. In de beschrijving van de vervolgstappen in het proces is ervan uitgegaan dat de SBR jaarrekening beschikbaar is. De NBA taxonomie structureert de verklaring, maar schrijft geen bewoordingen voor. De specifieke bewoordingen moeten in de rapport- of verklaringengenerator van de accountant worden opgenomen.

5.2 Selectie van het juiste entypoint

De selectie van het juiste entypoint in de NBA taxonomie is van groot belang voor de opsteller van de accountantsverklaring, aangezien dit bepaalt welke concepten kunnen worden gebruikt. Zo kent een beoordelingsverklaring logischerwijs andere concepten dan een controleverklaring.

De keuze van het juiste entypoint hangt zodoende samen met de aard van de opdracht van de accountant. In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de verschillende opdrachten waarvoor een accountant een accountantsverklaring op basis van de NBA taxonomie 2.0⁷ kan gebruiken.

Soort opdracht	Bijbehorend entypoint
Opdracht tot het controleren van financiële overzichten (Standaard 700)	http://www.nltaxonomie.nl/nba/2.0/entypoints/nba-rpt-controleverklaring.xsd
Opdrachten om te rapporteren betreffende samengevatte financiële overzichten (Standaard 810).	http://www.nltaxonomie.nl/nba/2.0/entypoints/nba-rpt-controleverklaringsamengevattefinancieleoverzichten.xsd
Opdrachten tot het beoordelen van financiële overzichten (Standaard 2400)	http://www.nltaxonomie.nl/nba/2.0/entypoints/nba-rpt-beoordelingsverklaring.xsd
Opdracht tot het beoordelen van tussentijdse financiële informatie (Standaard 2410)	http://www.nltaxonomie.nl/nba/2.0/entypoints/nba-rpt-beoordelingsverklaring.xsd
Opdracht tot het samenstellen van financiële overzichten (Standaard 4410)	http://www.nltaxonomie.nl/nba/2.0/entypoints/nba-rpt-samenstellingsverklaring.xsd

Tabel 4 Selecteren van het juiste entypoint

Technische validatie van de verklaringinstance

Na het creëren van de verklaringinstance dient deze door de opsteller te worden gevalideerd. Hierbij zijn verschillende soorten van validatie mogelijk. Dit betreffen de validatie van de toepassing van de juiste XBRL specificaties; het voldoen aan de eisen van SBR Filing Rules ⁷ en het voldoen aan de functionele validatie.

De accountant is tenslotte verantwoordelijk voor de volledigheid, juistheid en de presentatie van de accountantsverklaring. Dit geldt dus ook voor de accountantsverklaring in XBRL formaat, ongeacht of de verklaringinstance door een derde partij is opgesteld. Dit betekent dat de accountant een proces moet

⁷ Vanaf 1 januari 2018 is het niet meer toegestaan om een accountantsverklaring op basis de NBA Taxonomie versie 1.1 te vervaardigen.

inrichten waarbij hij zich ervan verzekert dat de instance inderdaad een correcte accountantsverklaring betreft – de functionele validatie. Onderwerpen die hierbij aan de orde zijn, betreffen:

- Geschiktheid van het geselecteerde entrypoint:
Het geselecteerde entrypoint moet bij de aard van de accountantsverklaring passen.
- Juistheid en volledigheid van de inhoud van de accountantsverklaring:
De verklaringinstance moet de volledige en juiste inhoud van de accountantsverklaring bevatten.
- Juistheid en volledigheid van de gedefinieerde context
De verklaringinstance moet in de context de volledige en juiste entiteit en periode informatie bevatten.
- Juistheid en volledigheid van de tagging:
De (tekstuele) componenten in de verklaringinstance komen overeen met de bedoelde concepten in de NBA taxonomie. De waardes die hieraan zijn toegekend zijn juist en volledig.

5.3 Datering van de verklaring

Indien de accountant een controleverklaring verstrekt bij een inrichtings-jaarrekening zal hij de juiste volgorde van de handelingen die daartoe moeten worden verricht moeten waarborgen. Volgens Standaard 700.49 dient de controleverklaring niet eerder te worden gedateerd dan de datum waarop de accountant voldoende en geschikte controle-informatie heeft verkregen waarop hij zijn oordeel over de financiële overzichten baseert. De datum van de verklaring bij de inrichtingsjaarrekening is ook de datum die als zodanig in de SBR verklaring bij de SBR deponeringsverantwoording wordt meegegeven. De elektronische ondertekening van de verklaring kan overigens op een later moment plaatsvinden.

Dat toestemming voor het verstrekken en ondertekening van de digitale accountantsverklaring op een later tijdstip plaatsvindt dan de ondertekening van de verklaring bij de inrichtingsjaarrekening betekent geen uitbreiding van de verantwoordelijkheden voor de accountant op het gebied van gebeurtenissen na de einddatum van de verslagperiode.

5.4 Elektronische ondertekening

De accountant stelt vast dat de verklaringinstance valide is. Hiervoor kan dezelfde tooling worden gebruikt, waarmee wordt vastgesteld dat een SBR deponeringsverantwoording valide is. De technisch valide verklaringinstance wordt door de accountant door middel van zijn persoonsgebonden beroepscertificaat ondertekend. Verwezen wordt naar hoofdstuk 7.4 voor de betekenis van die ondertekening.

6 Capita selecta

6.1 Samenstelling opdrachtteam

SBR kan van invloed zijn op de vereiste samenstelling van het opdrachtteam. Het opdrachtteam dient passende training in en ervaring met SBR te hebben, inclusief kennis over het gebruik van relevante software. Denk aan het verkrijgen van controle-informatie, de viewer waarmee het SBR jaarrekeningbestand bekeken zal worden, kennis van de taxonomie en de elektronische handtekening. Inschakeling van IT-specialisten ligt daarbij voor de hand. Dit kan gaan om een lid van het opdrachtteam met deskundigheid op het gebied van XBRL, zoals genoemd in Standaard 220.A20, of om een door de accountant ingeschakelde XBRL deskundige rekening houdend met hetgeen genoemd is in Standaard 220.

6.2 Benodigde software voor uitvoeren van de XBRL validiteit / overige validatie vanuit entrypoint

Om vast te stellen dat de SBR jaarrekening voldoet aan de technische (XML) als inhoudelijke vereisten heeft de accountant software nodig om deze validatie uit te voeren. De validatie zou kunnen bestaan uit:

- technische validatie op basis van de XML vereisten
- technische validatie op basis van de XBRL vereisten
- inhoudelijke validatie op basis van de aan de entrypoint gekoppelde formula linkbases
- inhoudelijke validatie op basis van aanvullende business rules die door de accountant zelf zijn opgesteld.

Het uitvoeren van deze validaties voorkomt dat een instance voorzien wordt van een verklaring die daarna een foutmelding geeft bij het deponeren bij de Kamer van koophandel.

6.3 Opstellen en vaststellen van de verantwoording

Het opstellen van de SBR jaarrekening is de verantwoordelijkheid van het bestuur van de entiteit. De SBR jaarrekening – voorzien van de verklaring van de accountant – dient in veel gevallen te worden vastgesteld door bijvoorbeeld de Algemene Vergadering. Het orgaan dat vaststelt zal in staat moeten worden gesteld om kennis te nemen van de 'inhoud' van de SBR jaarrekening, op grond waarvan zij de verantwoordelijkheid voor het vaststellen kan nemen. Met behulp van een 'viewer' is de betreffende SBR jaarrekening op basis van de Consistente Presentatie voor het menselijk oog leesbaar. Door het gebruik van de Consistente Presentatie regels wordt gewaarborgd dat het verkregen beeld eenduidig is. Dit houdt overigens niet in dat het verkregen beeld gelijk is aan het beeld van de deponeringsjaarrekening als deze op papier zou zijn vervaardigd. De informatiewaarde is wel gelijk.

6.4 Ondersteuning door de accountant bij het opstellen van de jaarrekening

Een accountant kan op twee manieren ondersteunen bij het opstellen van een SBR jaarrekening:

1. De SBR jaarrekening vervaardigen op basis van een technische conversie
2. Ondersteunen bij het samenstellen van de SBR jaarrekening

Voor beide manieren van ondersteunen zijn de artikelen 18 en 20, eerste lid uit de 'Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten' (ViO) van toepassing.

Het is verboden een assurance-opdracht uit te voeren bij een verantwoordelijke entiteit als de eindverantwoordelijke accountant, de accountantseenheid of een ander onderdeel van het netwerk:
a. een beslissing neemt ten behoeve van de verantwoordelijke entiteit, voor zover die beslissing van invloed is op het assurance-object;

b. participeert in het besluitvormingsproces van de verantwoordelijke entiteit met betrekking tot het assurance-object.

ViO Artikel 18

Het is verboden een assurance-opdracht uit te voeren bij een verantwoordelijke entiteit niet zijnde een organisatie van openbaar belang, als de accountantseenheid of een ander onderdeel van het netwerk aan die entiteit een non-assurancedienst verleent of heeft verleend die van materiële invloed is op het assurance-object en:

- a. subjectief of niet-routinematig is
- b. een verwerkingswijze in het assurance-object tot gevolg heeft waarvan het assurance-team betwijfelt of deze verwerkingswijze passend is; of
- c. leidt tot een bedreiging uit hoofde van belangenbehartiging.

ViO Artikel 20, eerste lid

De SBR jaarrekening vervaardigen op basis van een technische conversie

Bij het uitvoeren van een technische conversie wordt er geen enkele inhoudelijke interpretatie van de accountant verlangd en levert de onderneming het te converteren document op zodanige wijze dat dit document 1 op 1 kan worden omgezet naar een SBR jaarrekening.

Bij de conversie is het van belang dat de accountant op geen enkele wijze betrokken is bij inhoudelijke interpretaties. De onderneming is de-facto verantwoordelijk voor het aanleveren van de SBR jaarrekening in een template (Word, Excel, PDF) en daarbij alle relevante keuzes zelf maakt. Zoals een selectie van het entrypoint en de tagging van de data.

Ondersteunen bij het samenstellen van de SBR jaarrekening

Het ondersteunen bij het samenstellen van de SBR jaarrekening ligt in het verlengde van een reguliere opdracht tot het samenstellen van de (papieren) inrichtingsjaarrekening, waarbij ook een opdracht voor het controleren van de inrichtingsjaarrekening is verstrekt. In de meeste gevallen zal de inrichtingsjaarrekening en de SBR jaarrekening door hetzelfde softwarepakket worden vervaardigd.

Deze dienstverlening gaat verder dan in de vorige paragraaf beschreven technische conversie. De accountant past in deze situatie de van toepassing zijn vrijstellingen en vereenvoudigingen in enige mate zelfstandig toe en zal ook een analyse uitvoeren op welke wijze de inrichtingsjaarrekening het beste omgezet kan worden naar een SBR jaarrekening.

Bij het samenstellen van de SBR jaarrekening zal de accountant in het bijzonder moeten waarborgen dat de opgenomen informatie in een inrichtingsjaarrekening zich volledig en juist conformeert aan de XBRL structuur van de SBR jaarrekening. Hierbij kunnen zich de volgende situaties voordoen:

1. De informatie die is opgenomen in de inrichtingsjaarrekening laat zich zonder inhoudelijke interpretatie omzetten naar een XBRL structuur in de SBR jaarrekening. In dit geval zijn de werkzaamheden van de accountant niet anders dan het mechanisch verwerken van een saldibalans in een rapportgenerator en zijn er geen specifieke eisen aan zijn werkzaamheden te stellen.
2. De informatie die is opgenomen in de inrichtingsjaarrekening laat zich niet zonder inhoudelijke interpretatie omzetten naar een XBRL structuur in de SBR jaarrekening. In dit geval moet een van de volgende keuzes worden gemaakt:
 - a. De informatie kan worden gerapporteerd op basis van een generiekere (tekstuele) concept die voor de SBR jaarrekening geldende entrypoint aanwezig is en die voldoende recht doet aan de inhoud van de informatie.
 - b. De informatie kan niet worden gerapporteerd om de reden dat voor de SBR jaarrekening geldende entrypoint geen concept bevat die voldoende recht doet aan de inhoud van de informatie. In dit geval dient een preparer extensie te worden opgesteld.
3. De accountant signaleert de van toepassing zijnde vrijstellingen en vereenvoudigingen, waarbij het bestuur van de onderneming de afweging moet maken of zij van de voorgesteld vrijstellingen

en vereenvoudigingen gebruik wil maken.

6.5 Known error list

Door het SBR Programma is een known error list gepubliceerd die regelmatig wordt geüpdatet. De known error list bevat een lijst met bekende fouten die zijn aangetroffen in de actuele taxonomie, die echter niet zodanig ernstig zijn dat ze een publicatie van een nieuwe taxonomie rechtvaardigen. Bij het opstellen van de jaarrekening dient hiermee rekening te worden gehouden. De actuele known error list is te vinden op de website van het SBR Programma (www.sbr-nl.nl), onder de sectie "Documentatie Nederlandse Taxonomie". In het keuzemenu selecteert u bij stap 1 de Kamer van Koophandel. Bij stap 2 selecteert u vervolgens het jaar behorende bij de jaarverantwoording.

6.6 Opgenomen informatie in SBR jaarrekening na controle

Als in de SBR jaarrekening niet-gecontroleerde informatie is opgenomen, zoals de vaststellingsgegevens, dient de Linking & Signing software bij het waarmerken van de SBR jaarrekening hier rekening mee te houden. Een uitleg over de methodiek Linking & Signing is opgenomen in hoofdstuk 7.4.

6.7 Schriftelijke bevestiging

In de bevestiging bij de verantwoording kan, naast de gangbare clausules, ook aandacht worden besteed aan de SBR jaarrekening. Hier volstaat te melden dat de verantwoordelijkheid van het bestuur het volgende is: "Het opstellen van de digitaal te deponeren jaarrekening die overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is afgeleid van de jaarrekening en die aan de vigerende validatieregels voldoet."

6.8 Communicatie met degenen belast met governance

In een SBR-omgeving zijn de volgende aanvullende attentiepunten te onderkennen bij de communicatie met degenen belast met governance, zoals de Raad van Commissarissen of de Raad van Toezicht van de entiteit:

- de verantwoordelijkheden van het management en de accountant zoals overeengekomen in de voorwaarden voor de controleopdracht. Dit betreft onder meer de verantwoordelijkheid voor de omzetting naar de SBR jaarrekening (veelal het publicatiestuk);
- de (gewijzigde) geplande reikwijdte en timing van de controle;
- het gegeven dat de SBR jaarrekening niet op data level gecontroleerd is, maar dat de verklaring nog steeds is gebaseerd op de inrichtingsjaarrekening en dat is vastgesteld dat de SBR jaarrekening dezelfde informatiewaarde heeft die de inrichtingsjaarrekening beoogt te hebben, rekening houdend met de van toepassing zijnde vrijstellingen en vereenvoudigingen.
- de zienswijze van de accountant over de kwaliteit van totstandkoming van de SBR jaarrekening en eventuele significante tekortkomingen die zich hierbij voor hebben gedaan. Dit wordt toegevoegd aan de andere observaties die voortkomen uit de controle en die significant en relevant zijn voor degenen die toezicht uitoefenen op het proces van financiële verslaggeving.

6.9 Deponering bij het Handelsregister

Een tijdige deponering van de juiste stukken is de verantwoordelijkheid van het bestuur. Deponering kan op de volgende drie manieren plaatsvinden:

1. Via de website van de Kamer van Koophandel: De onderneming kan via www.kvk.nl/opstellenXBRL zijn SBR jaarrekening met de accountantsverklaring en het bestand met de digitale handtekening deponeren in het Handelsregister. Als de SBR jaarrekening succesvol is gedeponeerd, ontvangt de onderneming een e-mail met de bevestiging van de

deponering. Ook is mogelijk om via de website van de Kamer van Koophandel de status van de verzending te monitoren. Het is overigens niet mogelijk om via de website van de Kamer van Koophandel een preparer extension te deponeren.

2. Zelfstandig via Digipoort: De onderneming dient hiervoor over een geschikte PKloverheid services servercertificaat en verzendsoftware te beschikken. De software moet geschikt zijn voor het verzenden van de SBR jaarrekening, de accountantsverklaring en het afgeleide bestand met de digitale handtekening van de accountant.
3. Via de accountant: In dit geval faciliteert de accountant de onderneming met het deponeren. Deponeren kan dan bijvoorbeeld plaatsvinden via het webportaal van de accountantseenheid. Dit wordt nader toegelicht in paragraaf 8.1.3.. Ondanks dat de accountant de onderneming ondersteunt bij het deponeren, blijft de onderneming verantwoordelijk voor het tijdig en juist deponeren.

Overigens moeten alleen (verplichte) controleverklaringen worden gedeponereerd. Het deponeren van bijvoorbeeld een samenstellingsverklaring gebeurt op vrijwillige basis.

Deel B: SBR Assurance oplossing

7 SBR Assurance oplossing

7.1 Inleiding

Het uitvoeren van werkzaamheden en het afgeven van een verklaring in een SBR omgeving wordt de 'SBR Assurance' oplossing genoemd. SBR Assurance kan worden toegepast op assurance- en samenstellingsopdrachten en door openbare accountants en interne accountants en overheidsaccountants.

Uitgangspunt bij SBR Assurance in de context van de controle van de jaarrekening is dat de accountant een digitale getrouw-beeld verklaring afgeeft bij een jaarrekening opgesteld in het XBRL formaat (de SBR jaarrekening) op basis van een gezaghebbende taxonomie. Hierbij is op basis van de Consistente Presentatie de SBR jaarrekening voor de mens leesbaar gemaakt.

De SBR Assurance oplossing bestaat uit 3 pijlers:

Figuur 2 SBR Assurance oplossing

De eerste pijler betreft de Consistente Presentatie. Een jaarrekening opgesteld in het XBRL formaat is te vergelijken met de broncode van een webpagina (HTML [☞](#)). Voor de mens is HTML niet of nauwelijks leesbaar. Er is software, zoals een webbrowser, voor nodig om de broncode om te zetten naar een voor de mens leesbare webpagina. Voor het omzetten van een jaarrekening in het XBRL formaat naar een leesbare vorm, ook wel 'renderen' genoemd, is software nodig. In de taxonomie zijn onvoldoende regels gedefinieerd die waarborgen dat de rendering consistent plaatsvindt. Ondanks dat het SBR jaarrekening bestand gelijk is, kan het daardoor mogelijk zijn dat de gerenderde jaarrekening er in viewer A anders uitziet dan in viewer B. De volgorde van onderdelen in de jaarstukken, de wijze van rangschikken van elementen en de ordening van perioden kunnen bijvoorbeeld anders worden weergegeven. Doel van de Consistente Presentatie is, met een aanvullende set van regels, te komen tot een presentatie die door één ieder op dezelfde wijze zal worden geïnterpreteerd.

De tweede pijler is de NBA verklaringen taxonomie. De NBA verklaringen taxonomie is een XBRL taxonomie die onder verantwoordelijkheid van de NBA wordt opgesteld. Met deze taxonomie is het mogelijk om de diverse accountantsverklaringen in het XBRL formaat op te stellen. Om de accountant te faciliteren met het opstellen van een accountantsverklaring in het XBRL formaat is de NBA Verklaringengenerator uitgebreid met de mogelijkheid om de gegenereerde verklaring op te slaan in het XBRL formaat.

De derde pijler tot slot betreft "Linking & Signing". Nu de jaarrekening en de accountsverklaring digitaal worden gedeponereerd is het niet meer mogelijk om de handtekening op de accountantsverklaring met de pen te zetten. Hiervoor komt het digitaal ondertekenen met een persoonsgebonden beroepscertificaat

voor in de plaats. Naast het ondertekenen van de accountantsverklaring wordt het beroepscertificaat ook gebruikt voor het digitaal waarmerken van de jaarrekening.

In de volgende paragrafen worden de verschillende onderdelen van de 3 pijlers van de SBR Assurance oplossing nader toegelicht.

7.2 Getrouw beeld

In Nederland zijn rechtspersonen verplicht om hun jaarrekeningen te deponeren bij het Handelsregister van de Kamer van Koophandel. Deze jaarrekeningen moeten zodanig zijn opgesteld dat zij, volgens de normen die in het maatschappelijk verkeer als aanvaardbaar worden beschouwd, zodanig inzicht geven waarmee een verantwoord oordeel gevormd kan worden over het vermogen, resultaat en eventueel solvabiliteit en liquiditeit van de onderneming. In de Nederlandse situatie betekent dit dat een jaarrekening in het algemeen dient te voldoen aan de wetgeving in titel 9 van het Burgerlijk Wetboek, Boek 2 (BW 2) en aan de regelgeving in de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ).

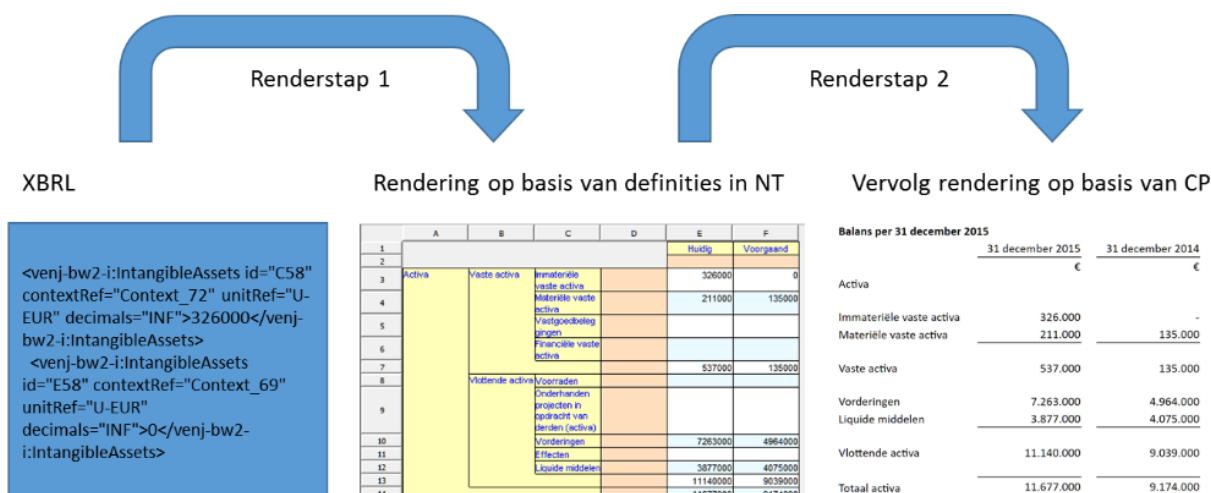
De relevante wet- en regelgeving, die bestaat uit diverse verplichtingen met betrekking tot de te hanteren modellen, toelichtingen en presentatiewijzen, komt tot uiting in een gedeelte van de Nederlandse Taxonomie die ook bekend staat als de jaarverslaggeving taxonomie.

De SBR jaarrekening is voor de mens niet of nauwelijks leesbaar en om deze reden vrijwel niet te doorgronden en te controleren. Het mag duidelijk zijn dat een jaarverantwoording in XBRL formaat voor de mens leesbaar gemaakt moet worden om te komen tot een jaarverantwoording die door het maatschappelijk verkeer wordt begrepen, die door het bestuur kan worden opgesteld, door de accountant kan worden gecontroleerd en door de Algemene Vergadering kan worden goedgekeurd.

Het voor de mens leesbaar maken moet op een consistente wijze worden uitgevoerd, om daarmee te borgen dat het beeld dezelfde informatiewaarde heeft dat de opsteller van de jaarverantwoording had beoogd, door de accountant als zodanig kan worden beoordeeld en worden voorzien van een verklaring.

De gebruiker dient deze verantwoording op dezelfde wijze leesbaar te kunnen maken om hiermee het risico te voorkomen dat het 'getrouwe beeld' dat de opsteller of accountant voor ogen had, afwijkt van het beeld van de gebruiker. Met het 'getrouwe beeld' wordt overigens niet een exact gelijk beeld bedoeld, maar een beeld dat een consistente interpretatie waarborgt. De reden dat er geen exacte beelden ontstaan, ligt in het feit dat softwareoplossingen op detail niveau verschillend renderen. Een voorbeeld hiervan is, is dat ene softwareoplossing een totaal telling afsluit met een dubbele streep, terwijl een andere softwareoplossing dit met een dikke streep doet. De presentatie van de telling als zodanig, is bij beide softwareoplossingen gelijk.

Om te komen tot een getrouw beeld zijn er twee renderstappen te onderkennen.

Figuur 3 Renderstappen

De eerste renderstap bestaat uit een rendering op basis van de definities zoals deze opgenomen zijn in de entrypoint. Deze definities bestaan uit label definities en presentatie definities. De label definities bepalen welke omschrijvingen mogen worden gehanteerd (bijvoorbeeld Immateriële Vaste Activa voor het XBRL concept `venj-bw2-i:IntangibleAssets`). De presentatie definities zijn bepalend voor de volgorde van de rijen (Materiële Vaste Activa komt na Immateriële Vaste Activa) en de kolommen (voorgaand boekjaar komt na huidig boekjaar).

De tweede renderstap is op basis van de Consistente Presentatie specificatie. De regels opgenomen in deze specificatie zorgen bijvoorbeeld voor de opname van de juiste data (31 december 2017) in de kolomkoppen, de valuta en de eventuele telstrepen.

Door toepassing van de Consistente Presentatie wordt gewaarborgd dat als de XBRL jaarrekening door diverse softwareoplossingen wordt gerenderd, de verkregen beelden van vergelijkbare weergave zijn.

7.2.1 Nederlandse Taxonomie

In lijn met de Nederlandse wet- en regelgeving is in de jaarverslaggeving taxonomie onderscheid gemaakt tussen de verschillende jaarverslagen. Dit onderscheid in jaarverantwoordingsrapportages is gebaseerd op een aantal verschillende eigenschappen:

- grootte criteria (groot, middelgroot, klein, micro)
- de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (exclusief afdeling 6 Bijzondere Bedrijfstukken)
- in voorkomende gevallen de aard van de jaarrekening (inrichting of deponering)
- Besluit Modellen Jaarrekening (waarbij onderscheidt wordt gemaakt tussen een horizontaal of verticaal opgestelde balans)

De verschillende jaarverantwoordingsrapportages komen in de taxonomie tot uiting door per rapportage een entrypoint te definiëren. In de Nederlandse Taxonomie 2018, versie 12 (hierna NT12), zijn verschillende entrypoints te onderkennen waarmee SBR jaarrekeningen kunnen worden gemaakt

De meest praktische manier om de structuur en opzet van de jaarverslaggeving taxonomie te begrijpen is met behulp van de weergave op basis van de presentatie van de entrypoints. Voor het bekijken van de diverse entrypoints in de NT heeft het SBR Programma de online softwareoplossing Yeti beschikbaar gesteld. Yeti biedt functionaliteiten om per entrypoint de aanwezige concepten, labels, referenties en overige eigenschappen te bekijken. Yeti is te vinden op <http://www.taxonomie-viewer.nl>.

7.2.2 Preparer extensions

Op basis van titel 9 BW2 moeten ondernemingen in staat worden gesteld om aanvullende informatie op te nemen in hun jaarverantwoording. Het gaat hier om informatie dat niet beschikbaar is in het geselecteerde entrypoint uit de Nederlandse Taxonomie.

Door de overheid wordt de volgende definitie voor een preparer extensie gehanteerd: “*Van een preparer extension is sprake wanneer een opsteller in haar XBRL instance document concepten, definities of relaties toepast en/of wijzigt die niet door uitvragende partij beschikbaar zijn gesteld in het betreffende taxonomie-entrypoint.*”

In technische zin worden met een preparer extension concepten toegevoegd of wijzigingen aangebracht aan een bestaande entrypoint. Het geheel vormt als het ware een nieuw entrypoint; de preparer extension entrypoint.

Met preparer extension zijn o.a. de volgende toevoegingen en wijzigingen mogelijk:

- Toevoegen en verwijderen van concepten, bijvoorbeeld door het toevoegen van ‘Netto-omzet’ en ‘Kostprijs van de omzet’ bij een jaarrekening van een middelgrote onderneming.
- In de presentatie de locatie van de concepten wijzigen.

- Het aanpassen van de in de Nederlandse Taxonomie gedefinieerde labels, bijvoorbeeld “Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa” vervangen door “Afschrijvingen op materiële vaste activa”, indien de onderneming niet beschikt over immateriële vaste activa.
- Het aanpassen van de presentatie hiërarchie, waarmee bijvoorbeeld de enkelvoudige jaarrekening kan worden getoond voor de geconsolideerde jaarrekening of dat de winst- en verliesrekening voor de balans wordt getoond.

Met behulp van de Consistente Presentatie wordt het totaal van de preparer extension entypoint (dus inclusief alle toevoegingen en wijzigingen) gerenderd. Evenals bij een SBR jaarrekening zonder preparer extension, zorgt de Consistente Presentatie ervoor dat elke softwareoplossing met een vrijwel gelijk render resultaat komt.

Alle bestanden die de preparer extension vormen, moeten (zie hiervoor paragraaf 7.4) tezamen met de SBR jaarrekening, de accountantsverklaring en de digitale handtekening worden gedeponereerd.

7.3 NBA taxonomie

De NBA taxonomie is een XBRL taxonomie die onder verantwoordelijkheid van de NBA wordt opgesteld. Met de NBA taxonomie kan een accountantsverklaring worden opgesteld in het XBRL formaat die vervolgens gezamenlijk met de jaarrekening bij de Kamer van Koophandel kan worden gedeponereerd.

Om de accountant te faciliteren met het opstellen van een accountantsverklaring in het XBRL formaat is de NBA Verklaringengenerator uitgebreid met de mogelijkheid om de gecreëerde accountantsverklaring op te slaan in het XBRL formaat.

De NBA taxonomie voldoet aan de eisen die opgenomen zijn in de Nederlandse Taxonomie Architectuur (NTA); de bouwvoorschriften voor taxonomieën die in Nederland binnen de scope van het SBR programma vallen.

De NBA taxonomie bevat 4 verschillende entypoints voor de volgende verklaringen:

- Controleverklaring
- Beoordelingsverklaring
- Samenstellingsverklaring
- Controle Verklaring Samengevatte Financiële Overzichten

De verschillende accountantsverklaringen kennen elk een eigen voorgeschreven structuur, die ondersteund wordt door de NBA taxonomie. Hierbij zijn op basis van de relevante wet- en regelgeving de verschillende logische elementen geïdentificeerd. De NBA taxonomie gaat uit van een modulaire (deelbare) rapportage, met meta data ten behoeve van specifieke gebruikers.

De inhoud van de NBA taxonomie bestaat uit twee verschillende onderdelen: informatie over de accountantsverklaring en de inhoud van de accountantsverklaring.

De accountantsverklaring dient op grond van 2:394 lid 4 BW in dezelfde taal te zijn opgesteld als de jaarrekening, of in het Nederlands. De SBR jaarrekeningen zoals opgenomen in de jaarverslaggeving taxonomie ondersteunen de talen Nederlands, Engels, Duits en Frans. Om deze reden ondersteund de NBA taxonomie naast de Nederlandse, ook de Engelse, Franse en Duitse taal.

7.3.1 Tekst accountantsverklaring

De opgenomen tekst in de verklaringeninstance moet gelijk zijn aan de tekst van de accountantsverklaring zoals deze is verstrekt bij de inrichtingsjaarrekening.

In voorkomende gevallen bestaat de SBR jaarrekening niet uit de componenten zoals beschreven in de accountantsverklaring bij de inrichtingsjaarrekening. In de Nederlandse Taxonomie wordt bij de

geconsolideerde jaarrekening de term 'geconsolideerde' gehanteerd voor de titels van elke hoofdoverzichten (bijv. geconsolideerde balans en geconsolideerde winst- en verliesrekening). Dit is niet het geval voor de term 'enkelvoudige' in de enkelvoudige jaarrekening. Deze keuze binnen de NT sluit ook aan op artikel 361 lid 1 BW2.

Wat betekent dit voor de beschrijving van het controleobject zoals vereist in Standaard 700.24c?

Zoals opgenomen in een voetnoot in de NBA voorbeeldtekst papierenverklaring zal de accountant hier de opsomming van de componenten van het controleobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt. Dat betekent dat de accountant in de controleverklaring ook niet de term 'enkelvoudige' hanteert wanneer deze niet is gehanteerd in de jaarrekening. Hierbij kiest de accountant een formulering die beter past bij de situatie. Bijvoorbeeld.:

De jaarrekening betreft:

- 1. De geconsolideerde jaarrekening bestaande uit de geconsolideerde balans, winst- en verliesrekening, kasstroomoverzicht en de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening*
- 2. De enkelvoudige jaarrekening bestaande uit de balans, winst- en verliesrekening, kasstroomoverzicht en de toelichting op de jaarrekening*

Ingeval dat in de inrichtingsjaarrekening de term 'enkelvoudige' wel wordt toegepast maar, voor zover toegestaan door T9BW2, niet in de deponeringsjaarrekening, dient de formulering in de controleverklaring die samen met de deponeringsjaarrekening worden gedeponeed bij de KvK nog steeds aan te sluiten op de in de inrichtingsjaarrekening gehanteerde titels. Dit is gerelateerd aan het feit dat de wet vereist dat de controleverklaring bij de inrichtingsjaarrekening samen met de deponeringsstukken via het handelsregister van de KvK worden openbaar gemaakt.

7.3.2 Datum accountantsverklaring

In de verklaringeninstance moet de datum worden opgenomen die gelijk is aan de datum waarop de accountantsverklaring bij de inrichtingsjaarrekening is afgegeven. Deze datum wordt conform de XBRL eisen als startdatum, en ook als einddatum opgenomen.

7.4 Linking & Signing

Nu de jaarverantwoording en de accountsverklaring digitaal worden gedeponeed is het niet meer mogelijk om de handtekening op de accountantsverklaring met de pen te zetten. Hier komt het digitaal ondertekenen met een persoonsgebonden beroepscertificaat voor in de plaats. Naast het ondertekenen van de accountantsverklaring wordt het beroepscertificaat ook gebruikt voor het waarmerken van de SBR jaarrekening en de preparer extension bestanden.

Het proces voor het ondertekenen van de accountantsverklaring en het waarmerken van de SBR jaarrekening en de eventueel daarbij behorende preparer extension bestanden is een identieke technische handeling. Van de accountantsverklaring, de jaarrekening en preparer extension bestanden worden op dezelfde wijze de hashes berekend die als basis dienen voor de elektronische handtekening. Echter de juridische betekenis, de zogenaamde verplichting, zijn voor de onderliggende hashes verschillend. De verplichtingen zijn opgenomen in het SBR ondertekeningsbeleid.

Het SBR ondertekeningsbeleid (versie 2.0, geldend vanaf 1 november 2017) onderkent de volgende typen verplichtingen:

Verklaring bij deponeringsjaarrekening in XBRL – Verklaring bij de inrichtingsjaarrekening niet in XBRL

1. Ondertekenen kopie (signing): toestemming tot het deponeren van de kopie van de afgegeven verklaring

Dit type verplichting geeft aan dat de ondertekenaar heeft bevestigd dat dit een kopie is van de afgegeven verklaring. En in dit kader de integriteit, authenticiteit en onweerlegbaarheid van dit afschrift erkent en deze uit vrije wil te hebben opgesteld en vrijgegeven.

De betekenis van dit type verplichting is dat de ondertekenaar het volgende bevestigt: een kopie van de verklaring bij een gerenderd object van onderzoek te hebben afgegeven; dit gerenderde object is een afgeleide van het oorspronkelijke object van onderzoek; deze verklaring te hebben opgesteld en vrijgegeven; dit ook nadrukkelijk op deze wijze heeft beoogd te doen om verantwoordelijkheid te nemen voor de inhoud van deze verklaring; dat de gerenderde verklaring ook mag worden bijgevoegd bij een gerenderd object zoals benoemd in de type verplichting voor waarmerken. De rendering, voor de mens leesbaar gemaakt, dient plaats te vinden volgens de voor het domein van toepassing zijnde presentatieafspraken.

Verklaring bij zowel de inrichtingsjaarrekening als deponeringsjaarrekening in XBRL

2. Ondertekenen (signing): afgegeven toestemming tot het deponeren van de afgegeven verklaring

Dit type verplichting geeft aan dat de ondertekenaar de integriteit, authenticiteit en onweerlegbaarheid van de afgegeven verklaring erkent en in dit kader bevestigt de afgegeven verklaring uit vrije wil te hebben opgesteld en vrijgegeven.

De betekenis van dit type verplichting is dat de ondertekenaar het volgende bevestigt: een verklaring bij een gerenderd object te hebben afgegeven; deze verklaring te hebben opgesteld en vrijgegeven; dit ook nadrukkelijk op deze wijze heeft beoogd te doen om verantwoordelijkheid te nemen voor de gerenderde inhoud van deze verklaring. De rendering, voor de mens leesbaar gemaakt, dient plaats te vinden volgens de voor het domein van toepassing zijnde presentatieafspraken.

3. Waarmerken (linking): bewijs van integriteit van het object waarover de ondertekenaar een verklaring aflegt.

Dit type verplichting geeft aan dat de ondertekenaar het object waar de verklaring betrekking op heeft waarmerkt om de integriteit van het object te waarborgen

De betekenis van dit type verplichting is dat de ondertekenaar het volgende bevestigt: dit is het object waarbij de ondertekenaar een verklaring heeft afgegeven zoals benoemd in de type verplichtingen voor het ondertekenen van verklaringen. Door het toepassen van dit type verplichting ontstaat een onweerlegbare relatie tussen het object en de hierbij afgegeven verklaring.

Voor het ondertekenen zijn er twee verplichtingen beschikbaar. Deze verplichtingen dienen in de volgende specifieke situaties worden gebruikt.

1. Als er sprake is van een situatie waarbij de inrichtingsjaarrekening niet gelijk is aan de deponeringsjaarrekening, bijvoorbeeld door gebruik te maken van de wettelijke vrijstellingen, dan dient een kopie van de oorspronkelijke accountantsverklaring afgegeven bij de inrichtingsjaarrekening digitaal te worden ondertekend. Voor deze situatie moet verplichting 1 worden gehanteerd en is met name van toepassing op middelgrote ondernemingen.

Voor middelgrote rechtspersonen die gebruikmaken van de vrijstellingen in 2:397 BW is de SBR deponeringsjaarrekening niet het object van onderzoek waarbij de accountant de verklaring bij afgeeft. De controleverklaring die is afgegeven bij de inrichtingsjaarrekening wordt ongewijzigd openbaar gemaakt tezamen met de deponeringsjaarrekening. Dit vloeit voort uit de formulering van 2:397 lid 7 BW.

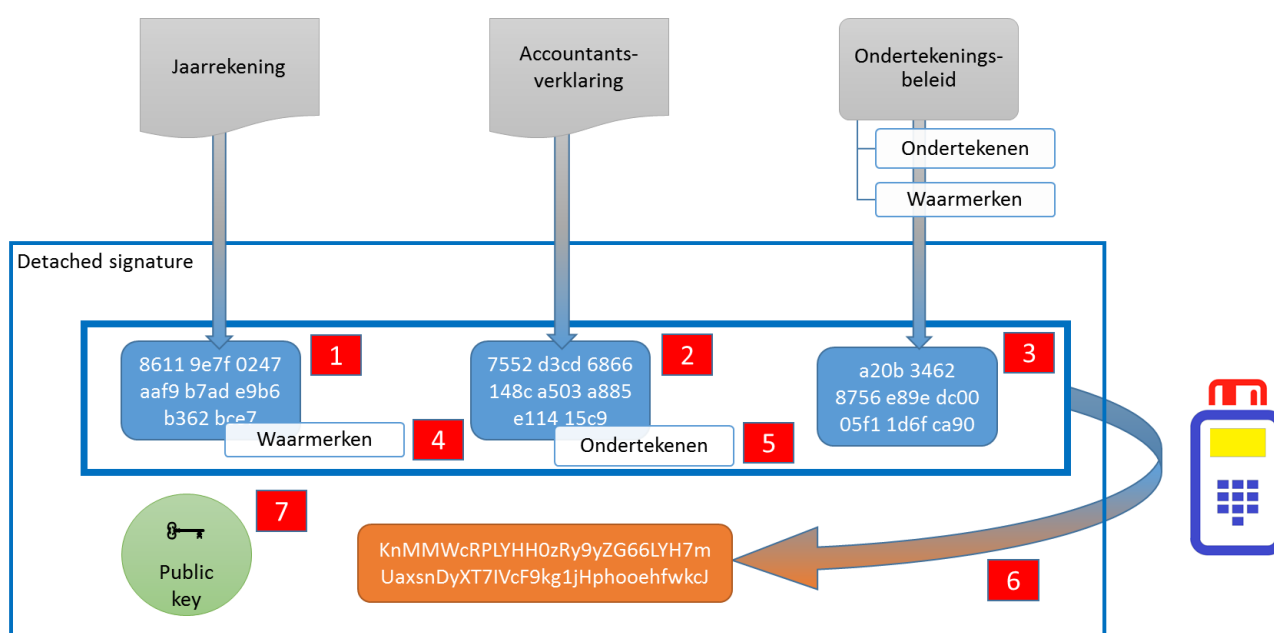
2. Als er sprake is van een situatie waarbij de inrichtingsjaarrekening gelijk is aan de deponeringsjaarrekening.

De ondertekening (signing) van een kopie van de afgegeven verklaring bij een SBR deponeringsjaarrekening is dan ook niet gelijk aan het moment van het afgeven van de accountantsverklaring. De signing vindt plaats op het moment dat de accountant toestemming verleend aan de ondernemer voor de publicatie en/of deponering van de digitale accountantsverklaring.

In het waarmerkingsproces wordt rekening gehouden dat de vaststelling en datum van de vaststelling pas worden toegevoegd nadat het jaarverslag is gewaarmerkt en accountantsverklaring is afgegeven.

Bij het deponeren van de SBR jaarrekening (de jaarrekening, overige gegevens en indien van toepassing het bestuursverslag), inclusief accountantsverklaring, bij de Kamer van Koophandel worden uiteindelijk minimaal drie bestanden verstuurd: de SBR jaarrekening, de accountantsverklaring en het detached signature-bestand ☞ dat de hashes en de elektronische handtekening bevat. Indien sprake is van een preparer extension, dan worden ook de bestanden die de preparer extension vormen meegestuurd.

Hieronder een schematische weergave van het Linking & Signing.

Figuur 4 Schematisch overzicht Linking & Signing

In hoofdlijnen is het Linking & Signing proces te verdelen in de volgende stappen:

1. Van de jaarrekening wordt een unieke hash berekend. Als op een later tijdstip over de ongewijzigde jaarrekening opnieuw een hash wordt berekend, dan zal het resultaat een gelijke hash zijn. Uitzondering zijn de vaststellingsgegevens. Als deze naderhand aan de jaarrekening worden toegevoegd, dan blijft de hash ook ongewijzigd. Dit omdat de vaststellingsgegevens buiten de berekening van de hash vallen.

Als er sprake is van een preparer extensie (niet opgenomen in figuur 4) dan wordt voor elk afzonderlijk bestand die de preparer extension vormen een unieke hash berekend.

2. Van de accountantsverklaring wordt een unieke hash berekend. Als op een later tijdstip over de ongewijzigde accountantsverklaring opnieuw een hash wordt berekend, dan zal het resultaat een gelijke hash zijn.
3. Ook van het geldende ondertekeningsbeleid wordt een hash berekend. Hiermee komt onomstotelijk vast te staan welk ondertekeningsbeleid en de daarin opgenomen verplichtingen (waarmerken en ondertekenen) van toepassing zijn.
4. De verplichting voor het waarmerken wordt gekoppeld aan de hash van de jaarrekening (en eventuele preparer extension bestanden). Hiermee wordt in juridische zin aangegeven dat de jaarrekening ook daadwerkelijk de jaarrekening is waarbij de ondertekenaar de verklaring heeft afgegeven en dat de jaarrekening niet is gewijzigd.

5. De verplichting voor het ondertekenen wordt gekoppeld aan de hash van de accountantsverklaring. Hiermee wordt in juridische zin aangegeven dat de ondertekenaar een verklaring bij de jaarrekening heeft afgegeven. De ondertekenaar bevestigt ook dat hij de verklaring heeft opgesteld, goedgekeurd en vrijgegeven en dit ook nadrukkelijk op deze wijze heeft beoogd te doen om verantwoordelijkheid te nemen voor de inhoud van deze verklaring.
6. In deze stap wordt het persoonsgebonden beroepscertificaat gehanteerd om over de berekende hashes de elektronische handtekening te vervaardigen. Het persoonsgebonden beroepscertificaat is geplaatst op een SSCD of QSCD . De SSCD/QSCD is alleen te benaderen met persoonlijke inlogcode.
7. In de laatste stap wordt de publieke sleutel van het persoonsgebonden beroepscertificaat toegevoegd aan de detached signature. De publieke sleutel wordt gebruikt om de geldigheid van het persoonsgebonden beroepscertificaat en de elektronische handtekening te controleren.

Op het moment dat de jaarrekening door de bestuurders van de onderneming wordt vastgesteld, worden de vaststellingsgegevens aan de jaarrekening toegevoegd. De vaststellingsgegevens bestaan uit een indicatie of de jaarrekening is vastgesteld en eventuele datum van vaststelling. Een vastgestelde jaarrekening kan slechts één keer worden gedeponereerd. Bij de controle van de hash van de jaarrekening worden door de ontvanger de vaststellingsgegevens genegeerd. Hierdoor ontstaat weer de hash zoals oorspronkelijk berekend en opgenomen in de detached signature.

7.4.1 *Ondertekening door bestuurders*

Op termijn moet het ook mogelijk zijn dat de bestuurders van de onderneming de inrichtingsjaarrekening, als deze op basis van SBR is opgesteld, digitaal kunnen ondertekenen.

Hierbij moet overwogen worden dat op grond van 2:210 lid 2 BW en 2:101 lid 2 BW formeel alle bestuurders dienen te tekenen, dus de leden van de Raad van Bestuur en, indien van toepassing, de leden van de Raad van Commissarissen.

Voor de deponering van een publicatiestuk is ondertekening door het bestuur niet nodig.

Overigens blijven de wettelijke eisen gelden dat als alle aandeelhouders ook bestuurder of commissaris zijn, het ondertekenen van de inrichtingsjaarrekening gelijk staat aan het vaststellen van de jaarrekening. Binnen 8 dagen na ondertekenen dient de SBR jaarrekening in het Handelsregister te zijn gedeponereerd.

8 SBR Assurance Hulpmiddelen

Uitgangspunt van dit groenboek is dat de onderneming een SBR jaarrekening in XBRL formaat aanlevert. De SBR jaarrekening kan tot stand komen met behulp van software in eigen beheer of door gebruik te maken van een conversiedienst. De accountant kan deze dienst, onder voorwaarden ook aanbieden rekening houdend met de onafhankelijkheidsregels (ViO). De regels zijn vergelijkbaar met de situatie waarin een accountant voor zijn klant een jaarrekening samenstelt.

Om het opstellen, toetsen en verzenden van de SBR jaarrekening met een verklaringinstance te bewerkstelligen zijn in hoofdlijnen de volgende zaken nodig:

- software benodigd om een SBR jaarrekening in het XBRL formaat op te stellen (reporting tools)
- software benodigd ter ondersteuning van de uitvoering van werkzaamheden door een intermediair (dossier building & werkprogramma)
- software benodigd om de verklaringinstance in het XBRL formaat op te stellen (verklaringengenerator).
- software benodigd om SBR jaarrekeningen en verklaringinstances te valideren en te presenteren
- web portaal software, waarmee SBR jaarrekeningen en verklaringinstances kunnen worden ondertekend, vaststellingsgegevens door de bestuurder kunnen worden toegevoegd en waarmee de jaarrekening, verklaringinstance en detached signature verzonden kunnen worden naar Digipoort (Linking & Signing)

Elk van deze softwareproducten zal een deel of de gehele assurance oplossing, zoals validatie en consistente presentatie in moeten bouwen om ervoor te zorgen dat zij voldoen aan de SBR Assurance aanpak. Na verloop van tijd mag verwacht worden dat ook volledig geïntegreerde softwarepakketten in de markt zullen komen die het gehele rapportageproces ondersteunen.

8.1.1 Verklaringengenerator

Om accountants te faciliteren met het aanmaken van een verklaringinstance heeft de NBA in haar online Verklaringengenerator de functionaliteit toegevoegd om een accountantsverklaring op te slaan in het XBRL formaat. Alleen verklaringen uit sectie II, deel 3 HRA (de controle-, beoordelings-, en samenstellingsverklaring) worden momenteel ondersteund.

De accountant heeft ook de keuze om de verklaringinstance met eigen software te genereren. Hiervoor dient gebruik te worden gemaakt van de NBA taxonomie. Details over de NBA taxonomie zijn te vinden op: <https://www.nba.nl/Vaktechniek/Vaktechnische-themas/ICTXBRL/NBA-taxonomie/>

De NBA Verklaringengenerator is te vinden op: <https://www.nba.nl/generator/>

Om het opstellen van een accountantsverklaring te faciliteren is het vanaf 1 januari 2018 mogelijk om een accountantsverklaring tussentijds op te slaan.

De NBA Verklaringengenerator ondersteunt de meest gangbare accountantsverklaringen in de Nederlandse taal. Voor de Engelse taal worden momenteel alleen de standaard niet-OOB controleverklaringen ondersteund. Indien een verklaring opgesteld dient te worden die niet door de NBA Verklaringengenerator wordt ondersteund kan voor aanvullende ondersteuning contact worden opgenomen met de helpdesk van de NBA.

8.1.2 Persoonsgebonden beroepscertificaat

Voor het ondertekenen van een verklaringinstance en het waarmaken van een SBR jaarrekening dient de accountant de beschikking te hebben over een persoonsgebonden beroepscertificaat. Dit certificaat dient persoonlijk door de accountant te worden aangevraagd bij een van de erkende Trusted Service Providers

☞ (hierna TSP's). In het proces van de aanvraag wordt door de TSP bij de NBA getoetst of de aanvrager van het certificaat ook daadwerkelijk ingeschreven staat in het accountantsregister.

De elektronische handtekening die 'gezet' wordt met de persoonsgebonden beroepscertificaat heeft dezelfde rechtsgevolgen als een handgeschreven handtekening.

Door de TSP wordt het beroepscertificaat uitgegeven op een veilig middel. Dit veilig middel is een SSCD (Secure Signature Creation Device) in de vorm van een USB token of een QSCD (Qualified Signature Creation Device) dat opgeslagen is op een HSM (Hardware Security Module) ☞. In het Linking & Signing wordt de SSCD/QSCD gehanteerd om de uiteindelijke digitale handtekening te zetten.

8.1.3 Portal

Vaak zal het versturen van een SBR jaarrekening met een verklaringinstance via een webportaal plaatsvinden. Voordeel hiervan is, is dat de klant voor de deponering kan accorderen, terwijl de aanlevering uiteindelijk met het systeem van de accountantseenheid plaatsvindt. De klant hoeft voor het deponeren dus geen eigen PKI-overheid services servercertificaat aan te schaffen voor de communicatie met Digipoort. De primaire verantwoordelijkheid die de klant heeft voor van het deponeren, wijzigt door deze nieuwe werkwijze niet.

Na het verzenden van de SBR jaarrekening (met of zonder een digitale accountantsverklaring) zal Digipoort een aantal validaties uitvoeren. Als Digipoort niet akkoord kan gaan met aanlevering, dan wordt dit tegelijk terug gemeld. De deponering heeft dan niet plaatsgevonden en door de verzender zullen correctieve acties moeten worden uitgevoerd.

Als Digipoort akkoord gaat met de aanlevering, dan zullen zij deze doorzetten naar de Kamer van Koophandel. De kamer van Koophandel zal na ontvangst eveneens een aantal (aanvullende) controles uitvoeren. De uitkomst hiervan wordt kenbaar gemaakt als statusinformatie. Deze statusinformatie is in ieder geval 72 uur na de initiële aanlevering beschikbaar. De statusinformatie geeft aan of de aanlevering is geaccepteerd door de Kamer van Koophandel, of dat deze is geweigerd. In het laatste geval heeft de deponering dus niet plaatsgevonden en zal door de verzender de aanlevering moeten worden gecorrigeerd.

Indien verzending heeft plaatsgevonden met een digitale accountantsverklaring en afkeuring door Digipoort of kamer van Koophandel heeft plaatsgevonden, dan dient na correctie van de SBR jaarrekening, de detached signature opnieuw te worden vervaardigd.

Deel C Werkzaamheden voor elektronisch deponeren

9 Benodigde software voor SBR-gerelateerde accountantswerkzaamheden

9.1 Inleiding

Onderstaand wordt ingegaan op de applicaties die de accountant nodig heeft om de werkzaamheden zoals in de voorgaande hoofdstukken zijn opgenomen uit te voeren. Dit hoofdstuk gaat eerst in op de algemene inrichting van het proces en vervolgens meer in detail over hoe de individuele accountant hier vorm aan kan geven.

Het – op een beveiligde manier – aanleveren van SBR jaarrekeningen voorzien van de accountantsverklaring leidt ertoe dat veranderingen zullen moeten worden doorgevoerd in de huidige processen binnen de accountantseenheid. De mate waarin de processen veranderen is bijvoorbeeld afhankelijk van de huidige automatiseringsgraad en zal voor ieder accountantseenheid verschillen. Het is van belang dat de accountantseenheid zich verdiept in de gevolgen voor de software die het nu hanteert én de manier waarop de processen momenteel zijn ingericht. De softwareleverancier kan daarbij helpen.

9.2 Proces inrichting

Afspraken vooraf:

Voorafgaand aan de eerste controle moet de accountant met de cliënt duidelijke afspraken maken over het SBR Assurance proces , inclusief de technische infrastructuur waarmee de SBR jaarrekening aan de accountant ter beschikking wordt gesteld.

Bij het gebruik van SBR zijn er aanvullende attentiepunten bij de communicatie met degenen belast met governance, zoals de Raad van Commissarissen of de Raad van Toezicht van de entiteit. Voorbeelden van attentiepunten zijn:

- de verantwoordelijkheden van de accountant, waaronder de verantwoordelijkheid voor de omzetting naar XBRL, de juiste selectie van de entrypoint en het correct opstellen van de preparer extension;
- de (gewijzigde) geplande reikwijdte en timing van de controle – de accountant zal de toezichthouders willen uitleggen dat de instance niet op data level niveau is gecontroleerd, maar dat er nog steeds sprake is van een getrouw-beeld verklaring bij een specifieke combinatie van SBR jaarrekening, entrypoint en viewer.

Communicatie tussen accountant en ondernemer

Voor het communiceren van de SBR jaarrekeningen kan gebruik gemaakt worden van diverse communicatiemogelijkheden. Het verdient aanbeveling om deze communicatie vooraf af te stemmen hoe de ondernemer zijn jaarrekening bij de accountant aanlevert (email, USB, portaal etc.). Voor de accountant vraagt dit een juiste infrastructuur om deze aanlevering te verwerken.

9.3 Benodigde software voor renderen SBR jaarrekening in overeenstemming met de CP

Zoals in hoofdstuk 7.2 beschreven wordt het getrouw beeld van de jaarrekening gecontroleerd op basis van de SBR jaarrekening die ontstaat door rendering van de op basis van de consistente presentatie. Deze rendering is daarom de basis voor de controle van de SBR jaarrekening. Daarmee is het van groot belang dat de accountant zorg draagt voor de juiste software om deze rendering uit te voeren. Mogelijk kan de rendering software gecombineerd worden met de validatiesoftware (zie hierna) om in één keer de jaarrekening te renderen alsook te valideren.

De vereisten aan de software voor het renderen van een SBR jaarrekening zijn minimaal:

- De software moet de CP specificaties volgen;

- De software moet de mogelijkheid hebben om een pdf (of andere print) te genereren om de reguliere controlewerkzaamheden op te verrichten.

9.4 Benodigde software voor opstellen SBR verklaring

Om een controleverklaring af te geven in het XBRL formaat wordt gebruik gemaakt van de NBA taxonomie zoals nader beschreven in hoofdstuk 7.3. Het generen van deze verklaring met behulp van de NBA Verklaringengenerator. De NBA Verklaringengenerator is te vinden op <https://www.nba.nl/generator/>. Een ander alternatief is dat de accountant zelf een verklaringengenerator aanschafft of ontwikkelt. Hierbij zal wel vastgesteld moeten worden dat deze blijft voldoen aan de laatste versie van de NBA taxonomie.

Een nadere uitleg over de digitale controleverklaring is te vinden in hoofdstuk 5 en over de NBA Verklaringengenerator in paragraaf 8.1.1.

9.5 Benodigde software voor het valideren van instances

Voor de technische en inhoudelijke controle van een instance is validatiesoftware nodig. De technische controle bestaat uit een toetsing of de instance voldoet aan de XBRL eisen en de eisen die de taxonomie aan de instance stelt. Een inhoudelijke controle betreft de controle op basis van formula rules, waarmee bijvoorbeeld vastgesteld kan worden dat de opgenomen balans in de instance in evenwicht is.

Software voor het valideren van instance wordt vaak in combinatie met rendersoftware beschikbaar gesteld.

9.6 Benodigde software voor Linking & Signing

Voor het deponeren van de SBR jaarrekening en verklaringinstance is software nodig die om kan gaan met 'Linking & Signing'. De methodiek van 'Linking & Signing' wordt uitgelegd in hoofdstuk 7.4.

10 Het verkrijgen van een servercertificaat voor de accountantseenheid

10.1 Inleiding

In de situatie waarin de accountant namens de ondernemer de jaarrekening via elektronische weg deponeert moet de accountant op een betrouwbare manier berichten kunnen uitwisselen met de Kamer van Koophandel. Dit om te waarborgen dat de (financiële) gegevens die worden verstuurd exclusief en onaangetast blijven. Het uitwisselen van gegevens met de Kamer van Koophandel vindt plaats via Digipoort.

Betrouwbare elektronische communicatie met Digipoort wordt gewaarborgd door gebruik te maken van een PKI-overheid services servercertificaat. Dit certificaat zorgt voor het tot stand brengen van een veilige verbinding met de ontvanger (uitvragende partij) door het versleutelen van alle informatie.

10.2 Een PKI-overheid services servercertificaat aanvragen

10.2.1 De leveranciers

Een aantal leveranciers zijn gecertificeerd door de overheid om PKI-overheid services certificaten te mogen uitgeven en beheren. Dit zijn zogeheten Trusted Service Providers (TSP's). Momenteel zijn er vier TSP's en één dealer waar het certificaat kan worden aangevraagd:

- Digidentity B.V.
- KPN Corporate Market BV
- Quo Vadis Trustlink BV
- CreAim (dealer van KPN certificaten)

De TSP verzorgt de aanvraag en in voorkomende gevallen ook de sleutelgeneratie en de installatie van het certificaat. De leverancier van de software waarmee de organisatie met Digipoort communiceert zorgt ervoor dat deze het certificaat kan benaderen.

10.2.2 Het aanvraagproces

Het aanvraagproces van een PKI-overheid-certificaat kan een wat langere doorlooptijd hebben. Het is dan ook verstandig om ruim op tijd te starten met de aanvraagprocedure. Omdat het betrouwbaarheidsniveau van een PKI-overheid services servercertificaat hoog is heeft de organisatie te maken met een strenge aanvraag procedure.

Voor de aanvraag worden in principe de volgende drie stappen doorlopen:

1. het registreren van de accountantseenheid als abonnee bij de TSP
2. het aanwijzen van een certificaatbeheerder in de accountantseenheid als eerste aanspreekpunt
3. het aanvragen van een certificaat met behulp van een aanvraagformulier.

10.2.3 De certificaatbeheerder

De bestuurder van de organisatie bepaalt zelf wie als certificaatbeheerder wordt aangewezen. Het is gebruikelijk dat deze rol wordt belegd bij de systeembeheerder of security officer. Ook een externe systeembeheerder kan als certificaatbeheerder worden aangewezen. De certificaatbeheerder is degene die in het aanvraagproces minimaal de face-to-face authenticatie (het vaststellen van de identiteit in levenden lijve met een erkend identificatiemiddel) moet verrichten.

10.2.4 Handelsregister

Voor de aanvraag is een inschrijving in het handelsregister nodig. In het certificaat wordt vanuit het handelsregister het RSIN - of KVK-nummer opgenomen in het certificaat.

Indien het inschrijvingsnummer wijzigt dient de organisatie een nieuw certificaat aan te vragen. Dit betekent ook dat de accountant zich als abonnee opnieuw moet registreren bij de TSP.

10.2.5 *Verlopen van certificaten*

PKloverheid services servercertificaten hebben een maximale looptijd van drie jaar. De organisatie dient tijdig rekening te houden met het verlengen van het certificaat.

10.3 **Systemeisen voor een PKloverheid services certificaat**

10.3.1 *Besturingssystemen en software*

Er gelden minimum systeemeisen om gebruik te kunnen maken van PKloverheid services servercertificaten. Dit heeft onder andere te maken met de ondersteuning van de gebruikte cryptografische hashing algoritmes (SHA 256). Een PKloverheid services server certificaat wordt in een besturingssysteem, netwerkomgeving of webbrowser geïnstalleerd en staat in die zin dan ook los van het softwarepakket waarmee de organisatie de SBR gegevens met Digipoort communiceert. De organisatie heeft geen (fysieke) server nodig om met het certificaat te kunnen werken. Het is overigens mogelijk om het PKloverheid services certificaat te gebruiken op meerdere verzendservers die gebruik maken van de 'veilige' omgeving.

10.3.2 *De 'veilige' omgeving*

Om te kunnen werken met het PKloverheid services servercertificaat moet sprake zijn van een 'veilige' omgeving. Daarin moet de beveiliging van de sleutels - tegen bijvoorbeeld diefstal en kopiëren - voldoende zijn gewaarborgd. Dit verklaart de organisatie bij de registratie in de aanvraagprocedure schriftelijk aan de TSP. De TSP heeft het recht om de door de organisatie getroffen maatregelen te controleren.

10.3.3 *De domeinnaam*

Om een PKloverheid services server certificaat te kunnen verkrijgen moet de aanvrager formeel kunnen beschikken over een zogenaamde Fully Qualified Domain Name. Dit laat zich het beste uitleggen als een uniek webadres ((bijvoorbeeld topaccountants.nl). dat aan de eigenaar van het certificaat toebehoort. Indien de organisatie niet over een eigen uniek webadres beschikt, dan kan de TSP er één beschikbaar stellen. Er moet sprake zijn van een controleerbaar domein. Het is mogelijk om onder het certificaat te werken met sub-domeinen binnen dezelfde domeinnaam-range (bijvoorbeeld amsterdam.topaccountants.nl, denhaag.topaccountants.nl).

11 Het verkrijgen van een PKloverheid (persoonsgebonden) beroepscertificaat

11.1 Inleiding

Als de jaarrekening in SBR wordt gedeponereerd of aan een uitvragende partij wordt toegezonden kan de accountant daaraan geen papieren verklaring met 'natte' handtekening toevoegen. De handtekening wordt in SBR toegevoegd met behulp van een persoonsgebonden beroepscertificaat. Ditzelfde certificaat wordt ook gebruikt voor het waarmerken van de SBR jaarrekening.

Artikel 3:15a BW biedt de mogelijkheid om een elektronische handtekening te gebruiken die dezelfde rechtsgevolgen heeft als een handgeschreven handtekening. Een elektronische handtekening komt tot stand met een digitaal certificaat dat daartoe specifiek gekwalificeerd is. In Nederland is dat het PKloverheid (persoonsgebonden) beroepscertificaat. Beroepscertificaten zijn voorbehouden aan beoefenaars van een erkend beroep, zoals Accountant-Administratieconsulent en Registeraccountant.

Met het beroepscertificaat kan de ontvanger van het elektronisch bericht onomstotelijk vaststellen welke persoon dit bericht ondertekend heeft en dat deze persoon bevoegd is om zijn werkzaamheden uit te voeren. In het geval van een AA of RA betekent dat hij ingeschreven staat in het accountantsregister.

11.2 Een PKloverheid (persoonsgebonden) beroepscertificaat aanvragen

11.2.1 De leveranciers

De NBA heeft er voor gekozen om de leveranciers van de PKloverheid services servercertificaten de gelegenheid te geven om ook de persoonsgebonden beroepscertificaten te leveren. Op dit moment leveren de volgende TSP's beroepscertificaten:

- Digidentity B.V.
- KPN Corporate Market BV
- Quo Vadis Trustlink BV
- CreAim (dealer van KPN certificaten)

De TSP verzorgt de aanvraag en de levering van het beroepscertificaat op een SSCD/QSCD. De leverancier van de software waarmee de accountant het Linking & Signing proces mee uitvoert zorgt ervoor dat deze het certificaat op de SSCD/QSCD kan benaderen.

11.2.2 Het aanvraagproces

Het aanvraagproces van een PKloverheid-certificaat kan een wat langere doorlooptijd (variërend van enkele dagen tot een aantal weken) hebben. Het is dan ook verstandig om ruim op tijd te starten met de aanvraagprocedure. Omdat het betrouwbaarheidsniveau van een PKloverheid services servercertificaat hoog is heeft de accountant te maken met een strenge aanvraag procedure.

Voor de aanvraag worden in principe de volgende drie stappen doorlopen:

1. De accountant registreert zich als abonnee bij de TSP naar keuze (dan wel de keuze van de accountantseenheid) en vult het aanvraagformulier in (voorzien van een 'natte' handtekening)
2. De accountant maakt een afspraak met TSP (of door de TSP gecontracteerde partij) voor face-to-face identificatie als certificaathouder
3. De TSP beoordeelt de aanvraag en verstrekt het certificaat.

Let op: bij de aanschaf van het persoonsgebonden beroepscertificaat dient de accountant er op te letten dat hij het juiste type certificaat aanschaf. De leveranciers van beroepscertificaten bieden drie typen aan:

- een gekwalificeerde digitale handtekening voor het rechtsgeldig tekenen van documenten (onweerlegbaarheid)
- een authenticatie certificaat voor toegang tot bijvoorbeeld het netwerk of de website van de accountantseenheid

- een encryptie certificaat voor het versleutelen van berichten en bestanden.
In de praktijk betekent dit dat het certificaat uit een of meerdere 'delen' bestaat. Voor het digitaal versturen van een jaarrekening met een accountantsverklaring is alleen het onweerlegbaarheidscertificaat nodig.

Voordat tot uitgave van een certificaat wordt overgegaan zal de TSP bij de NBA informeren of de aanvrager als AA of RA ingeschreven staat in het accountantsregister en, indien van toepassing, of de accountant certificeringsbevoegd is. Als er na uitgifte van het certificaat sprake is van een (tijdelijke) doorhaling of uitschrijving uit een van de registers, dan zal de NBA dit melden aan de desbetreffende TSP organisatie. De TSP trekt vervolgens het beroepscertificaat in, door deze op de Certificate Revocation List (CRL) te zetten. Digitale handtekeningen gezet met een certificaat dat op de CRL staat, worden door Digipoort geweigerd.

11.2.3 *Het certificaatbeheer*

In tegenstelling tot het PKI-overheid services server certificaat (zie hoofdstuk 10.1 hiervoor) dat de accountantseenheid gebruikt voor het beveiligd verzenden van SBR berichten (zoals jaarrekeningen) is de individuele accountant zowel abonnee van de TSP als certificaathouder. Dit betekent dat alleen de accountant het certificaat kan aanvragen en dat de accountant zelf verantwoordelijk is voor het beheer ervan.

PKI-overheid (persoonsgebonden) beroepscertificaten hebben een maximale looptijd van vijf jaar. De accountant dient tijdig rekening te houden met het verlengen van het certificaat.

11.3 **Systeemeisen voor een PKI-overheid (persoonsgebonden) beroepscertificaat**

11.3.1 *Besturingssystemen en software*

Er gelden minimum systeemeisen om gebruik te kunnen maken van PKI-overheid (persoonsgebonden) beroepscertificaat. Aangezien deze eisen afhankelijk zijn van de gebruikte SSCD/QSCD en de software voor het uitvoeren van het Linking & Signing dient de accountant (c.q. de accountantseenheid) zich over de minimale systeemeisen te laten informeren door de TSP en de softwareleverancier van de Linking & Signing oplossing.

12 **Opstellen van een stappenplan voor de werkzaamheden inzake een jaarrekening in SBR**

Hoewel in de basis de samenstel-, beoordelings- of controlewerkzaamheden van de accountant niet wijzigen als sprake is van een jaarrekening in SBR in plaats van een papieren document, zal de accountant wel rekening moeten houden met een aantal factoren die direct of indirect van invloed zijn op de planning en uitvoering van zijn werkzaamheden. Het verdient dan ook aanbeveling om een 'stappenplan' op te stellen, zodat tijdig kan worden ingespeeld op deze factoren.

12.1 **Opstellen en vaststellen van de verantwoording**

Het opstellen van de verantwoording is de verantwoordelijkheid van het bestuur van de entiteit. De verantwoording – voorzien van de verklaring van de accountant – dient in veel gevallen te worden vastgesteld door bijvoorbeeld de Algemene Vergadering of de Raad van Toezicht. Met behulp van een 'viewer' zijn de betreffende instances op basis van de Consistente Presentatie voor het menselijk oog leesbaar. Dit stelt de relevante gremia in staat om kennis te nemen van de 'inhoud' van de SBR jaarrekening, op grond waarvan zij de verantwoordelijkheid voor het opstellen en vaststellen kunnen nemen. De technische en organisatorische uitwerking hiervan luistert nauw (wie ondertekent rechtsgeldig wat op welk moment en hoe gebeurt dit?).

12.2 Overige vormen van openbaar maken

Naast het Handelsregister zijn momenteel ook De Nederlandsche Bank en DUO (Ministerie van OCW) voorbeelden van uitvragende partijen die aanlevering van een verantwoording in SBR verlangen c.q. gaan verlangen. Niet in alle gevallen wordt daarbij een verklaring van de accountant in SBR gevraagd. De accountant zal tijdig met zijn opdrachtgever moeten afstemmen of sprake is van het beschikbaar stellen of 'openbaar maken' van een verantwoording in SBR en zo ja, of daarbij melding wordt gemaakt van de betrokkenheid van de accountant (in welke vorm dan ook).

13 Inbedden van SBR-gerelateerde aandachtspunten in de accountantseenheid

De accountantswerkzaamheden met betrekking tot een verantwoording die is opgesteld in SBR vragen om een aanpassing van bestaande procedures binnen de accountantseenheid. Daarbij valt te denken aan:

- inrichting van de IT-omgeving – de aanschaf, implementatie en ongestoorde betrouwbare werking van de systemen en applicaties die de accountantswerkzaamheden op dit gebied moeten faciliteren
- inrichting van de workflows – vormgeven van de processen waarbinnen verantwoordingen in SBR tot stand komen, worden onderzocht, gecertificeerd en verzonden
- beheer van de certificaten – formaliseren van procedures voor certificaatbeheer (aanschaf, beveiliging, vernieuwing) op organisatieniveau en het niveau van de beroepsbeoefenaar
- inrichting van de handboeken – het aanpassen van de handboeken voor kwaliteitsbeheersing, samenstellen, beoordelen en controleren voor wat betreft de specifieke aspecten die samenhangen met de werkzaamheden gerelateerd aan verantwoordingen in SBR
- inrichting van de accountantsdossiers – het realiseren van zodanige (standaard c.q. uniforme) dossiervorming rondom de uitgevoerde werkzaamheden, met inbegrip van de verkregen (assurance-)informatie, dat voldaan wordt aan de eisen van wet- en (beroeps)regelgeving op dit gebied
- inrichting van het opleidingscurriculum – opnemen van relevante SBR-gerelateerde onderwerpen (technisch, vakinhoudelijk, vaardigheden) in het opleidingsprogramma voor de betreffende disciplines en functieniveaus
- inrichting van een helpdeskfunctie – met name in de aanlooperperiode en gedurende de eerste jaren waarin ervaring met SBR-gerelateerde werkzaamheden wordt opgedaan zal behoefte bestaan aan een adequate helpdeskfunctie voor zowel technische, organisatorische als vakinhoudelijke consultaties
- inrichting van governance – de implementatie van SBR-gerelateerde activiteiten brengt risico's (en kansen!) voor de accountantseenheid met zich mee. Deze zullen op het niveau van bestuur en toezichthouder nadrukkelijk en adequaat aandacht moeten krijgen.

Begrippenlijst Groenboek

Begrip	Uitleg/definitie
BIV (Bancaire Infrastructurele Voorzieningen)	De BIV is de private evenknie van Digipoort dat door de banken verenigd in het Financiële Rapportages Coöperatief (FRC) gebruikt wordt voor de ontvangst van kredietrapportages. Op dit moment zijn de ABN AMRO, ING en Rabobank lid van het FRC.
Concepten	De rapportage elementen in een taxonomie worden in XBRL concepten genoemd. Deze elementen krijgen hun betekenis door toekenning van een unieke naam en een aantal attributen. Deze attributen gaan onder andere over het betreffende data type (monetair, datum, tekst etc.), het soort periode (boekjaar, balansdatum) en of het eventueel een debet of credit post betreft.
Consistente Presentatie	De Consistente Presentatie is een vorm van renderen die altijd, ongeacht de gebruikte software, tot een vergelijkbare weergave zal leiden. Het resultaat van de rendering is gebaseerd op de presentatiedefinities zoals opgenomen in de taxonomie en aanvullende regels zoals opgenomen in de SBR Consistente Presentatie-specificatie. Het gebruik van de Consistente Presentatie zorgt er niet voor dat het gerenderde resultaat, in alle gevallen, gelijk is aan het beeld van de deponeringsjaarrekening als deze op papier zou zijn vervaardigd.
Context	Contexten vormen de basis voor de gedefinieerde dimensionale informatie in een instance. Een instance kent voor elke dimensionale situatie een aparte context. Een context bevat bijvoorbeeld de gegevens van de organisatie, de datum en vanuit welke context er wordt gerapporteerd, zoals commercieel of fiscaal. Alle gegevens in een instance zijn gekoppeld aan een context. Hiermee kan per gegeven bepaald worden, welke organisatie rapporteert, op welke datum en vanuit welke context (bijvoorbeeld commercieel of fiscaal).
Certificate Revocation List	De Certificate Revocation List (CRL), beter bekend als de zwarte lijst is een lijst met certificaten die niet meer geldig zijn. Deze lijst wordt opgesteld onder verantwoordelijkheid van de TSP en is voor iedereen benaderbaar.
Concepten	Concepten zijn de data elementen waaruit een instance (bijvoorbeeld een digitale jaarrekening) bestaat. Een voorbeeld van een concept is <code>venj-bw2-i:CashAndCashEquivalents</code> , dat het saldo van de liquide middelen vertegenwoordigt.
CP-viewer	Een CP-viewer is een softwareoplossing dat op basis van de Consistente Presentatie een instance rendert (omzetten naar een voor de mens leesbaar beeld).
Detached signature	De detached signature is het bestand dat de hashes van de jaarrekening, accountantsverklaring en ondertekeningsbeleid bevat. Daarnaast bevat de detached signature ook de elektronische handtekening en de publieke sleutel van het persoonsgebonden beroepscertificaat van de accountant. Indien deponering met een accountantsverklaring plaatsvindt, dan wordt de detached signature tezamen met de digitale accountantsverklaring en jaarrekening via Digipoort verzonden naar het Handelsregister.
ESMA	De ESMA (European Securities and Markets Authority) is de Europese autoriteit voor effecten en markten.
Digipoort	Digipoort is een ICT-centrale waar berichtenverkeer voor de overheid afgehandeld wordt. Digipoort verwerkt onder meer alle digitale deponeringen, fiscale opgaven en aangiftes en statistiek rapportages.
Entrypoint	Een XBRL taxonomie kan meerdere rapportages bevatten. Een entrypoint definieert één specifieke rapportage. Voor geautomatiseerde systemen is het entrypoint ook het startpunt voor het inlezen en het verwerken van de

Begrip	Uitleg/definitie
	benodigde definities om het opstellen van een XBRL instance te kunnen faciliteren.
ETL functies	ETL staat voor Extraction, Transformation en Load en is het geheel van handelingen die er voor zorgt dat gegevens van een geautomatiseerde omgeving overgezet (Extraction) kunnen worden naar een andere geautomatiseerde omgeving (Load). Bijvoorbeeld van een datawarehouse naar een XBRL instance. In een aantal gevallen moeten gegevens syntactisch worden aangepast (Transformation). Bijvoorbeeld een lokale datum (1 januari 2017) moet voor het ontvangende systeem worden omgezet naar een internationale datum (2017-01-01).
Face-to-face authenticatie	Met face-to-face authenticatie wordt de identiteit vastgesteld op basis van een geldig legitimatiemiddel, zoals een rijbewijs of paspoort.
False negatives	Er is sprake van een false negative indien het toetsen van een bewering tot een onjuist negatief resultaat leidt (er wordt een fout gedetecteerd, terwijl dit in werkelijkheid niet het geval is). De oorzaak hiervan kan zijn dat de bewering verkeerd is opgesteld of dat de software de bewering onjuist toetst.
False positives	Er is sprake van een false positive indien het toetsen van een bewering tot een onjuist positief resultaat leidt (er wordt vastgesteld dat het foutloos is, terwijl dit in werkelijkheid niet het geval is). De oorzaak hiervan kan zijn dat de bewering verkeerd is opgesteld of dat de software de bewering onjuist toetst.
Formula resultaat	Het resultaat van het toetsen van een bewering op basis concepten in een instance. Het resultaat is 'Error', 'Ok' of 'Warning'. Zie ook formula rules.
Formula rules	Formula rules zijn consistentie regels die in de taxonomie zijn opgenomen. Bij formula rules worden beweringen op basis van de gegevens in een instance getoetst. Bijvoorbeeld de bewering dat als de jaarrekening is vastgesteld ook de datum van vaststelling aanwezig is. Een andere bewering is het toetsen dat de balans in evenwicht is. Het resultaat van de formula rule (bewering) kan 'Error', 'Ok' of 'Warning' zijn. In het laatste geval wordt de instance wel geaccepteerd.
Hash(-totaal)	Een hash is de uitkomst van een cryptografische mathematische bewerking op bijvoorbeeld de inhoud van een bestand. Telkens als de bewerking wordt uitgevoerd op een gelijk bestand, zal dit tot dezelfde hash leiden. Indien één karakter in het bestand wordt gewijzigd, dan zal dit een andere hash waarde geven. Met een hash kan dus de authenticiteit van een bestand worden bepaald.
HSM	Een HSM (Hardware Security Module) is speciaal beveiligde hardware voor de opslag en beheer van certificaten, zoals QSCD's. Een HSM kan via een beveiligde internetverbinding bereikbaar zijn. Voor het gebruik van een HSM voor de opslag van persoonsgebonden beroepscertificaten gelden zeer zware eisen.
HTML	HTML (HyperText Markup Language) is de broncode van een webpagina. Met behulp van een webbrowser wordt de HTML omgezet in een voor de mens leesbare webpagina.
Inline XBRL	Inline XBRL is een variant van XBRL waarbij in een XHTML-pagina de XBRL onderdelen worden geplaatst. Bij de presentatie van de XHTML-pagina in een standaardwebbrowser worden de XBRL onderdelen niet getoond, waardoor er voor de mens een leesbare rapportage ontstaat. Met speciale software kunnen de XBRL onderdelen uit de XHTML-pagina worden geëxtraheerd en worden omgevormd tot een XBRL instance.

Begrip	Uitleg/definitie
Instance	Het XBRL of SBR document zelf, zoals een jaarrekening of verklaring, wordt een instance document genoemd. De instance is dus het bestand (herkenbaar aan de extensie .xbrl) dat de gegevens bevat.
Linkbases	<p>Linkbases is een XBRL technologie voor het definiëren van informatie (metadata) over concepten. Daarnaast worden linkbases gebruikt voor de registratie van onderliggen relaties.</p> <p>XBRL kent meerdere type linkbases, bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De reference linkbase voor het definiëren van de relevante wet- en regelgeving • De label linkbase voor de definitie van verschillende soorten tekststukken. Deze tekststukken kunnen worden gebruikt bij de rendering of geven aanvullende informatie • De presentation linkbase dat een hiërarchische opbouw bevat, waarmee bepaald wordt waar concepten gepresenteerd moeten worden. <p>Daarnaast zijn er ook linkbases voor de business rules, de rendering op basis van tabellen en de dimensionale informatie.</p>
Linking & Signing	<p>Nu de accountantsverklaring digitaal wordt gedeponereerd is het niet meer mogelijk, om op de accountantsverklaring een handtekening met pen te zetten. Daarnaast wordt de accountantsverklaring niet meer opgenomen in de jaarverantwoording, maar als afzonderlijk bestand, tezamen met de jaarrekening gedeponereerd. Voor het koppelen van de accountantsverklaring aan de verantwoording en het plaatsen van de digitale handtekening wordt gebruik gemaakt van de Linking & Signing methodiek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Linking zorgt ervoor dat de accountantsverklaring onweerlegbaar aan de jaarrekening (of andere verantwoording) wordt gekoppeld. • Signing is het plaatsen van de elektronische handtekening
NBA taxonomie	<p>De NBA taxonomie is de XBRL taxonomie die onder verantwoordelijkheid van de NBA wordt uitgegeven. Deze taxonomie bevat de definities voor het opstellen van een accountantsverklaring. De actuele versie van de NBA taxonomie is te vinden op de volgende vaste locatie: https://www.nba.nl/Vaktechniek/Vaktechnische-themas/ICTXBRL/NBA-taxonomie/</p>
Persoonsgebonden beroepscertificaat	<p>In de elektronische communicatie is het niet mogelijk om een 'natte' handtekening te gebruiken, maar moet een elektronische handtekening worden gebruikt die dezelfde rechtsgevolgen heeft als een handgeschreven handtekening. Bij wet is bepaald dat dit een gekwalificeerd certificaat moet zijn. Een gekwalificeerd certificaat is een certificaat dat onder bepaalde voorwaarden (het Programma van Eisen, zoals vastgesteld door PKloverheid) is uitgegeven. Een gekwalificeerd certificaat dat gebruikt kan worden als vervanging voor de handgeschreven handtekening is het persoonsgebonden certificaat.</p> <p>Voor een aantal beroepen is het mogelijk dat ook het beroep wordt opgenomen in het certificaat. Als dit gebeurt spreken we van een persoonsgebonden beroepscertificaat.</p> <p>Dit certificaat wordt alleen verstrekt als onomstotelijk is vastgesteld dat de persoon ook daadwerkelijk gerechtigd is om het beroep uit te oefenen. In het geval van een persoonsgebonden beroepscertificaat voor een RA of AA zal</p>

Begrip	Uitleg/definitie
	<p>voorafgaand aan de verstrekking bij de NBA worden gecontroleerd of de persoon ook daadwerkelijk ingeschreven staat in het accountantsregister.</p> <p>In het jaarverslaggevingsketen is bepaald dat alleen een persoonsgebonden beroepscertificaat gebruikt mag worden voor het ondertekenen van een digitale accountantsverklaring. Voor het waarmerken van de verantwoording dient eveneens hetzelfde certificaat te worden gebruikt.</p>
PKloverheid	<p>Public Key Infrastructure voor de overheid, kortweg PKloverheid, maakt betrouwbare digitale communicatie mogelijk binnen en met de Nederlandse overheid. PKloverheid is een zeer hoogwaardige en veilige infrastructuur, gebaseerd op digitale certificaten.</p> <p>PKloverheid certificaten zijn digitale certificaten die moeten voldoen aan de eisen van de overheid, bijvoorbeeld met betrekking tot het uitgifteproces. Deze eisen staan bekend als het Programma van Eisen en zijn dé standaard voor het beveiligen van elektronische overheidsdiensten.</p>
PKloverheid services servercertificaat	<p>PKloverheid services servercertificaat is het beveiligingscertificaat dat een organisatie moet gebruiken om te kunnen communiceren met Digipoort. In sommige gevallen mag er met Digipoort gecommuniceerd worden met een verzamelcertificaat. Dit betekent dat meerdere organisaties gebruik maken van hetzelfde certificaat. De Kamer van Koophandel staat voor het deponeren het gebruik van een verzamelcertificaat toe.</p>
Preparer extension	<p>Van een preparer extension of private extensie is sprake wanneer een opsteller in haar XBRL instance document concepten, definities of relaties toepast en/of wijzigt die niet door de uitvragende partij beschikbaar zijn gesteld in het betreffende entrypoint, oftewel niet standaard zijn.</p> <p>Veelal zal een preparer extension bestaan uit nieuwe concepten welke door een opsteller worden aangemaakt en worden toegevoegd aan een instance document. Het kan ook voorkomen dat een opsteller gebruik maakt van concepten uit andere (door de betreffende uitvragende partij) toegestane entrypoints.</p> <p>De preparer extensions bieden rechtspersonen de mogelijkheid om via SBR aanvullende informatie te verstrekken in de jaarverantwoording.</p>
Preparer extension entrypoint	<p>Een preparer extension entrypoint is een door een opsteller vervaardigde entrypoint. Deze entrypoint bevat naast een standaard XBRL rapportage ook de specifieke 'preparer extension' aanvullingen zoals concepten, definities of relaties.</p>
QSCD	<p>QSCD staat voor Qualified Signature Creation Device. In tegenstelling tot een SSCD dat bewaard wordt op USB token of een smartcard, wordt een QSCD bewaard in een HSM.</p>
Rendering	<p>De brontekst van een XBRL instance is voor de mens over het algemeen niet eenduidig te interpreteren. Om een XBRL instance voor de mens begrijpelijk te maken wordt deze, op basis van vastgelegde definities in de taxonomie, omgezet naar een leesbare vorm. Het omzetten naar een leesbare vorm wordt renderen genoemd.</p>
RSIN	<p>RSIN staat voor Rechtspersonen en Samenwerkingsverbanden Informatie Nummer. Dit identificatienummer wordt aan elke rechtspersoon of samenwerkingsverband toegekend. Normaal is dit nummer gelijk aan het FI-nummer van de Belastingdienst. In enkele gevallen krijgt een rechtspersoon of samenwerkingsverband geen FI-nummer. Zij ontvangen dan alleen een RSIN. Dit is dan het enige identificatiemiddel dat gebruikt kan worden in het stelsel van basisregistraties. Voorbeelden waarbij dit van toepassing is, zijn</p>

Begrip	Uitleg/definitie
	kerkgenootschappen en buitenlandse organisaties zonder een vestiging in Nederland.
SBR Assurance proces	Het SBR Assurance proces is het proces dat de accountant uitvoert om te komen tot een oordeel over de SBR jaarrekening.
SBR Filing Rules	Het SBR Filing Rules document bevat de aanvullende eisen waaraan een instance moet voldoen voor zover deze niet in de taxonomie staan. In een aparte sectie van de SBR Filing Rules zijn de aanvullende eisen voor de digitale accountantsverklaring beschreven. Eén van deze eisen is dat de accountantseenheid van de tekende accountant zich identificeert met het inschrijvingsnummer van het handelsregister.
Sectorale entrypoint	Sectorale entrypoints zijn entrypoints waarvoor specifieke RJ richtlijnen voor gelden. Een voorbeeld is het entrypoint voor banken of pensioenfondsen.
Semantische definities	Met semantisch definities (opgenomen in de taxonomie) worden de koppelingen bedoeld met registraties die het concept betekenis geven. Een voorbeeld van een registratie is een verwijzing naar wet- en regelgeving of naar de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.
SSCD	SSCD staat voor Secure Signature Creation Device. Dit is een veilig middel (vaak een USB token of een smartcard) dat de publieke en private sleutels bevat van een gekwalificeerd certificaat. Als aan het gekwalificeerde certificaat ook een beroepsaanduiding wordt toegevoegd, spreekt men van een persoonsgebonden beroepscertificaat. Met de SSCD wordt de uiteindelijke digitale handeling gezet. De SSCD is beveiligd met een persoonlijke inlogcode. Naast de sleutels voor onweerlegbaarheid (nodig voor het ondertekenen en waarmerken) kan een SSCD ook de sleutels bevatten voor authenticiteit en vertrouwelijkheid.
Syntactische definities	Met syntactische definities (opgenomen in de taxonomie) worden de eisen bedoeld waaraan een waarde moet voldoen. Zo zijn er eisen dat een bedrag alleen positief mag worden opgenomen en moet datum conform een bepaald formaat worden opgemaakt (yyyy-mm-dd). Indien een waarde niet voldoet aan een syntactische eis, dan wordt de instance afgekeurd.
Tagging	Het koppelen van gegevens aan de taxonomie-elementen. Bij het koppelen dient ook de contextuele informatie van het gegeven te worden bepaald, zoals datum, valuta en waarderingsgrondslag. Vaak wordt er ook gesproken over de XBRL barcode. De barcode bevat alle informatie om te zorgen dat het getagde gegeven op een juiste wijze in de XBRL instance wordt opgenomen.
Taxonomie	De taxonomie bevat de definities die nodig zijn voor het opstellen en valideren van een rapportage. De opgenomen definities behelzen enerzijds de semantiek en de onderlinge relaties tussen de gegevenselementen en anderzijds de onderliggende syntactische eisen van de gegevenselementen en de berichtenstructuur. De taxonomie zelf bevat geen cijfers, toelichtingen of verklaringen. Het kan worden beschouwd als leeg elektronisch formulier. Voor het opstellen van de accountantsverklaringen in het XBRL formaat heeft de NBA haar eigen verklaringentaxonomie ontwikkeld.
Trusted Service Provider	Een Trusted Service Provider (TSP) is een instelling onder toezicht van de overheid die certificaten verstrekt aan organisaties en individuen.

Begrip	Uitleg/definitie
Valideren	<p>Met valideren wordt de technische en inhoudelijke controle van een instance bedoeld. Een technische controle bestaat uit de toetsing of een instance voldoet aan de XBRL eisen en de eisen die de taxonomie aan een instance stelt. Een voorbeeld is de Nederlandse postcode. De taxonomie schrijft voor dat er geen spatie geplaatst mag worden tussen het numerieke- en alfanumerieke deel. Indien een postcode met een spatie is opgenomen, dan wordt tijdens de validatie de instance afgekeurd. De deponering heeft dan niet plaats gevonden.</p> <p>Een andere wijze van valideren betreft de inhoudelijke controle. In de taxonomie zijn formula rules opgenomen. Een voorbeeld is de regel dat de balans in evenwicht moet zijn. Al blijkt dat de balans niet in evenwicht is, wordt de instance evenwel niet afgekeurd. Dit betekent dat het deponeren is geslaagd. De verzender wordt naast het feit dat deponeren is gelukt ook geïnformeerd dat de balans niet in evenwicht is. Slechts op een klein deel van de inhoudelijke controles vindt een definitieve afkeur plaats. De reden hiervoor is dat de Kamer van Koophandel ook verkeerd opgestelde jaarrekeningen moet ontvangen.</p>
Viewer	<p>In de context van SBR en XBRL wordt met een viewer een softwareoplossing bedoeld die op basis van de definities in de taxonomie in staat is om een SBR jaarrekening om te zetten (transformeren, renderen) naar een voor de mens begrijpelijk beeld. Desgewenst kunnen de definities uit de taxonomie aangevuld worden met de Consistente Presentatie regels.</p>
XBRL	<p>XBRL is de afkorting voor eXtensible Business Reporting Language. XBRL is de internationale standaard die een gestandaardiseerde uitwisseling van financiële gegevens tussen geautomatiseerde systemen mogelijk maakt. Het beheer van de internationale XBRL standaard wordt uitgevoerd door XBRL International (www.xbrl.org).</p>
XML	<p>XML (eXtensible Markup Language) is de algemene digitale standaard voor het structureren van gegevens. XBRL is volledig gebaseerd op XML.</p>
Yeti	<p>Yeti is een online softwareoplossing beschikbaar gesteld door het SBR Programma waarmee de diverse entrypoints zoals opgenomen in de Nederlandse Taxonomie bekeken kunnen worden.</p> <p>Yeti biedt functionaliteiten om per entrypoint de aanwezige concepten, labels, referenties en overige eigenschappen te bekijken. Yeti is te vinden op http://www.taxonomie-viewer.nl.</p>